Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 215 (13704) | 1974 оной сентябриин 13, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ БҮХЫ АРГАЯА ХЭРЭГЛЭЕ

Юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ — 1975 ондо республикымнай колхоз, совхозуудай малшадай урда айхабтар ехэ зорилгонууд табигдана. Нэн түрүүн адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, гүрэндөө мал ажалай продуктнуудые худалдаха табан жэлэй түсэб сүм дүүргэхэ хэрэгтэй. Эдэ ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула нинтыин малда хүсэд хүрэхөөр һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ шухала байһаниинь элитэ.

Энээнине һайса ойлгоһон хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, малшад энэ жэлэй дулаан, ута намарые хүсэдөөр хэрэглэжэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үбһэ, сенаж, силос бэлэдхэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэв. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоз АВМ-0,4 агрегадаар 3026 центнер ногооной гурил гаргажа, түсэбөө үлүүлбэ.

Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай, Загарайн, Бэшүүрэй аймагуудай ажахынууд сенаж дараха хэрэгтэ анхарал ехээр табижа, түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Теэд юрэнхы дээрээ үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри республика дотор үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Юрэнхы дээрээ үбһэ бэлэдхэхэ түсэб арайхан 51 процент, сенаж—73, ногооной гурил—49, набшаһата тэжээл — 7 процент дүүргэгдэв. Нёодондонойхиһоо бага силос дарагдаа.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри илангаяа Хэжэнгын, Хурамхаанай аймагуудта муугаар эмхидхэгдэнэ. Эндэхи ажахынууд үбһөө хоёр һара шахуу хуряажа байбашье, мүнөө хүрэтэр нилээд ехэ сабшалангаа хуряагаадүй. Найдан газарай, ой модоной, полиин захаар ногоон сабшагдаагүй байһаар. Эдэ болон бусад зарим аймагуудай колхоз, совхозууд энэ ондо сенаж дараха түсэбөө мууса дүүргэв. Жэшээнь, Яруунын аймагай ажахынууд сенаж ехээр дарижа абаха аргатай байгаашье һаа, түсэбөө минил 18 процентдэ хүргөө. Энээнине юугээршье сагааруулхын аргагүй, яагтал энэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһанай хойшолонгууд болоно гээшэ.

Хэжэнгын аймагай совхозууд байгша ондо нёдондонойхиһоо гурба дахин бага силос дараа. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, силостэ таригдаһан ургамалнуудай ургалта һайса харууһалаагүй, үтэгжүүлээгүй байшоо. Тиимэһээ ургасыень хуряаха үедөө ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй бшуу.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ ушарһан дутагдалнуудые тэрэ зэргэ бэшэ. Малаа һайнаар үбэлжүүлхэдэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэдэ хэрэгтэй тэжээлэй хахадыншье бэлэдхээдүй байна. Тиимэһээ үбһэ, силос ногооной гурил бэлэдхэхэ, набша намаа суглуулха хүдэлмэрине заабол һуладхангүй ябуулха эрилтэ табигдана. Колхоз, совхоз бүхэндэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ арга боломжонуудаа тодорхойлжо, тэрэнээ бэелүүлхэ бүхы хэмжээнүүдые абаха болоно.

Бороотой унаагүй байһые хэрэглэжэ, үбһэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ байна. Таряалангай захархи, ой модон соохи, намаг газарай ногоо сабшажа абаха тусхай звенонууд табигдаха ушартай. Тинхэдээ эдэ звенонуудай гэшүүдые түлбэриин талаар урмашуулха шухала.

Таряанай һолоомон тэжээлдэ ехэ нэмэри болодог юм. Тиимэһээ тэрэнине нарин һайнаар суглуулжа абаха, түрүү ажахынуудай жэшээгээр тэрэнине томо стогнуудта ашажа, малай үбэлжөөнүүдтэ зөөхэ, тюк болгон ябталха байна. Энэ хүдэлмэридэ малшад олоороо хабаадуулагдаха хэрэгтэй. Хэрбээ тэрэнине полиин захада суглуулжа, һүрнлһэн байбал, заатагүй хорёолхо хэрэгтэй гээшэ. Һолоомо суглуулха, зөөхэ, һүрилхэ хүдэлмэри бүрин оньһожоруулагдаха жэшээтэй.

Мүнөө үедэ силос дараха хүдэлмэри дүүрэнтэжэ байнхай. Теэд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд огородой эдеэнэй үлөөдэһые, куузику болон хартаабхын эшэнүүдые суглуулжа, холимол силос болгоод бэлэдхэжэ абаха аргатай. Энэ талаар Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозойхид баян дүй дүршэлтэй. Республикымнай колхоз, совхозууд 80 мянга гаран гектарта зелёнко таринхай. Олон ажахынуудта зелёнкын ургаса яһала һайн. Ногоохоноор, һайнаар хуряагдажа бэлэдхэгдэһэн зелёнко адууһа малда айхабтар шэмэтэй байдаг. Мүнөө үедэ зелёнко хуряаха хүдэлмэри хүсэдөөр оньһоруулагданхай. ЖВН-6 жаткаар хадагдажа, баал болгогдоһон зелёнкые тусхай машинаар суглуулжа һүрилдэг болонхой. Зүгөөр зелёнкые зохид һайн болзор соо хуряажа абаха байна.

Олохон ажахынууд набшаһата тэжээл, нарһанай шэлбэһэ бэлэдхэжэ. тэрээгээр витамин элбэгтэй гурил гаргадаг болоо. Энээгээр үбэлдөө малые эдеэлүүлхэдэ ехэ һайн гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Тиин нимэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаха арга боломжонууд ажахы бүридэ бии.

Малай тэжээлдэ куузику жэл бүри ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Энэ шэмэтэ тэжээлые богони болзорто хуряажа, һайнаар хадагалха хэрэгтэй. Энэ талаар олохон ажахынууд дүршэл шадабаритай болонхой. Загарайн аймагай Онохойн совхоздо куузику оньһон аргаар хуряагдана. Эндэ саахарай свёкло, хартаабха хурнадаг хуушан комбайнууд тааруулагдаһан байна юм.

Тэрэнтэй хамта бэлэдхэгдэһэн бүхы тэжээлээ нарин һайнаар бүридхэлдэ абажа, адууһа малда гэшхүүлэнгүйгөөр, үрнлтэдэ орууланrүйгөөр хадагалха, тэрэнээ зүбөөр хубаарилан гаргашалха гээшэ ехэ удха шанартай. Энээндэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ехэ анхаралтайгаар хандажа, хээрэ үлөөгдэһэн үбһэ тэжээлые тусхай хүнүүдэй хиналта доро табиха байна.

Түрүү ажахынуудай жэшээгээр бүдүүн тэжээлээ малдаа урнадшалан хэршэжэ, таряа талханай зүйлтэй холижо, тусхай холисо бэлдэхэдэ һайн. Энэ онол арга хизаарнагүй хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Трактор, комбайнуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын түлөө бүгэдөөрөө тэмсэе!

«КПСС-эй ОБКОМДО

ЗАГАРАЙН АЙМАГАЙ «ГИГАНТ» БОЛОН УЛААН-ҮДЫН АЙМАГАЙ «МАЯК» КОЛХОЗУУДАЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

Волгоградай областиин «Волга-Дон» совхозой механизаторнуудай үүсхэлые дэмжэн, Загарайн аймагай «Гигант» колхозой механизаторнууд — коммунистнууд нүхэр Захар Григорьевич Шитин, Бальзик Низамеевич Низамеев 22 часай туршада ДТ-75 түхэлэй хоёр тракторaар 70,4 гектар намарай паар хахалаа. Нормонь 12,4 гектар. Эдэнэрэй жэшээгээр ажаллажа, «Гигант» колхозой механизаторнууд сентябриин 20 хүрэтэр 1.500 гектар намарай паар хахалха гэхэ гү, али түсэбөө 1.5 дахин дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Тинхэдэ нүхэд Шитин, Низамеев гэгшэд тус тустаа 300 гектар хахалха уялга абаа.

Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой механизаторнууд сентябриин 25 хүрэтэр адагынь 3 мянган гектар гэхэ гү, али түсэбһөө үлүү мянган гектар намарай паар хахалха байһанаа мэдүүлээ. Иимэ ехэ уялгануудые абаха зуураа тэдэнэр намарай паар хахалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ, һайн шанартайгаар ажаллаха уряатайгаар республикынгаа колхоз болон совхозуудай бүхы механизаторнуудта хандаһан байна.

Тракторнстнууд нүхэд З. Г. Шитин, Б. Н. Низамеев болон Загарайн аймагай «Гигант», Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозуудай бүхы механизаторнуудай эдэбхи үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро һайшаан дэмжээ. Тинхэдээ «Гигант» болон «Маяк» колхозуудай механизаторнуудай уялганудые бүхы тракторнстнуудай дунда зүбшэн хэлсэжэ намарай паар хахалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ, эрхим шанартайгаар ажаллаха социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тушаа энэ тогтоолоор КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд, республикын колхоз. совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партийна организацинууд уялгалагдаа. Тракторнуудай хойноһоо техническэ харууһалга һайнаар эмхидхэхэ, таряалан дээрэхи һолоомо саг соонь хуряажа зббаха, механизаторнуудай культурно-ажаһуудалай эрилтые һайнаар хангаха эрилтэ тэдэнэртэ табигдаа.

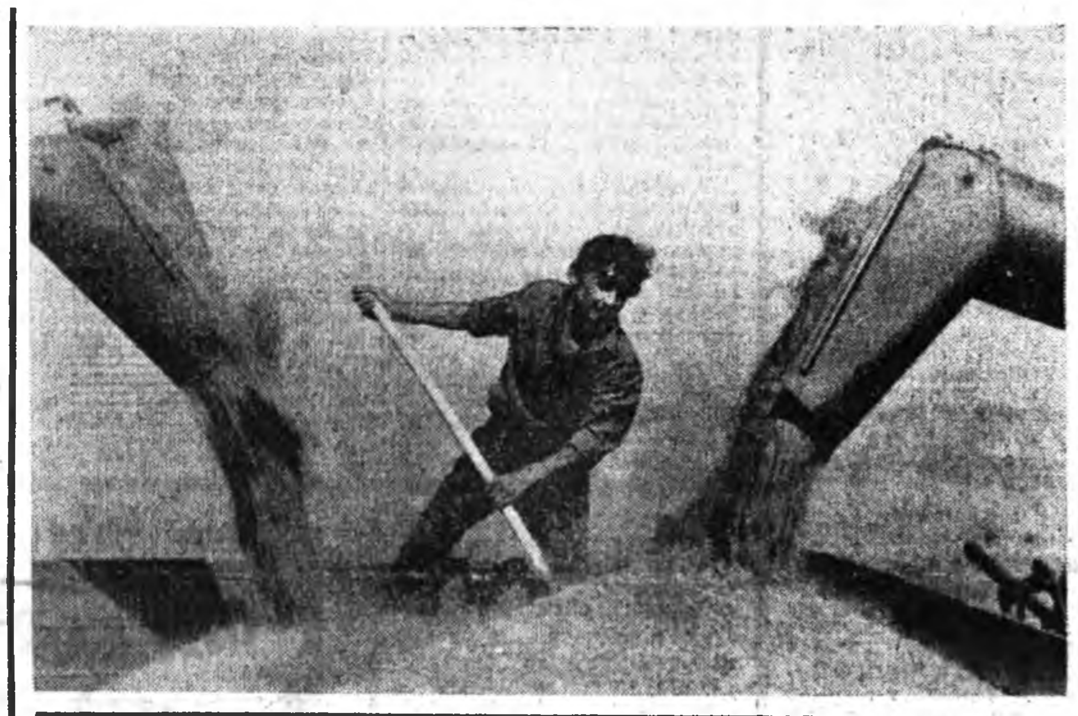
Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр харуулжа байхаар республиканска болон аймагай газетэнүүдэй, редакцинууд. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидени болон радиодамжуулгын комитет уялгалагдаа.

УРГАСЫН ДЭЭЖЭ ГҮРЭНДЭ

Республикын колхоз. совхозууд 1974 оной сентябриин 9-нэй мэдээгээр гүрэндэ овощ худалдаха түсэбөө 15 процент, хартаабха — 0,6 процент дүүргээд байна. Овощ худалдалгаар Сэлэнгын. Улаан-Үдын, Зэдын аймагууд түрүүлжэ ябана. Эдэнэр түсэбөө 23—21 процент дүүргэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй хартаабха малтагдажа, ургасын дээжэ гүрэндэ тушаагдажа захалаа. Түрүүшын 186 тонно хартаабха бэлэдхэлэй пунктда ороо. Хартаабха тушаалгаар Кабанскын аймагай ажахынууд түрүү зэргэдэ. Эндэхи ажахынууд 144 тонно хартаабха тушааба.

Колхоз, совхозууд ороoһо таряа гүрэнэй амбаарта оруулна. Сентябриин 5-най байдалаар республикамнай гүрэндөө 6606 тонно таряа тушаажа, түсэбөө 7 процентдэ хүргөө. Хяагтын аймагай ажахынууд 2449 тонно таряа худалдажа, түсэбөө 27 процент дүүргээд байна. Мүн Прибайкалиин аймагай ажахынууд түсэбөө 31, Сэлэнгын — 18 процент бэелүүлээд байнхай.

«ЗАРЕЧНЫЙ» совхозой (Зэдэ) поли дээрэ хори гаран комбайн үглөө эртэһээ һүниин 2 час болотор ябана. Механизаторнууд шэнниисөөэ хуряажа дүүргэхэ дүтэлөө. Һаяын үдэрнүүдтэ ехэ бороо орожо, ургаса хуряалгада һаалта хээ.

Комбайнернуудай дунда түрүүшын үдэрһөө залуу комбайнер Иван Сумский ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябана. Тэрэ «Сибиряк» комбайнаараа 800 центнер таряа сохёо. Комсомолой гэшүүн Иван нёдондо 500 гектар таряа хуряажа, совхоз соогоо түрүү һуури эзэлээ һэн. Мүнөө жэлдэ энэ комбайнер баһал түрүүшүүлэй зэргэдэ гараха хэбэртэй.

...Зэдэ станциин бэлэдхэлэй пунктда үдэр һүнигүй ороoһотой автомашинанууд Захааминай, Зэдын аймагуудһаа ерэнэ. Мүнөө эндэ 300 гаран тонно шэнэ ургасын дээжэ оронхой. Гадна. тус пунктда Башкирай АССР-һээ, Оренбургын областьһоо обёос зөөгдэжэ байна. Гурбан лаборант Нина Скляр, Татьяна Боровых, Валя Жарникова гэгшэд түхэреэн сүүдхэ соо ороoһотой нэгэшье автомашина һаатуулангүй ашааень шалгажа үрдинэ.

...Петропавловкын транспортна предприятиин 1-дэхи классай жолоошод, Анатолий Дудаков (Борьёогой совхозһоо), Николай Гусев (Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозһоо) үдэртөө гурба-дүрбэн эрьесэ хэнэ.

— Манай коллектив шэнэ ургасын таряа заахашье һаадгүйгөөр тушаан абаха гэжэ оролдоно. Хатаадаг, сэбэрлэдэг машинанууд яһала һайнаар хүдэлгэгдэнэ гээд Зэдэ станциин бэлэдхэлэй пунктын главна инженер Иннокентий Викторович Соковиков манда мэдүүлбэ.

С. БАЛДУЕВАЙ
фототекст.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ёнхорой таряалан дээрэ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ, ТЭЖЭЭЛЭЙ БЭЛЭДХЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ
1974 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 9-нэй МЭДЭЭН
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Сабшагдаһаниинь	Бэлэдхэгдэһэн үбһэн	Сенаж	Силос нёдондонойхитой жэшэхэдэ	Ногоо-ной гурил	Набшаһата тэжээл
Баргажанай	71	60	8	91	33	8
Баунтын	101	83	—	—	—	—
Бэшүүрэй	65	76	112	93	46	54
Зэдын	50	34	34	107	66	15
Яруунын	77	39	18	73	60	38
Загарайн	78	59	175	98	11	80
Захааминай	90	63	120	111	—	90
Кабанскын	90	85	55	81	71	—
Хэжэнгын	83	51	69	47	105	38
Хурамхаанай	70	48	25	65	25	20
Хяагтын	66	59	22	155	34	81
Мухар-Шэбэрэй	61	54	114	100,3	85	16
Ахын	76	39	—	—	—	—
Прибайкалиин	69	69	68	62	—	—
Хойто-Байгалай	77	50	—	77	—	—
Сэлэнгын	70	52	15	147	69	17
Түнхэнэй	70	60	52	129	42	10
Улаан-Үдын	71	57	253	74	65	46
Хоринн	65	52	37	294	13	20
Республика бүхыдөө	72	54	74	95	54	37

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой гараад бэйхэдэ

САГ СООГОО ГАРАҺАН ТОГТООЛ

Улаан-Үдын шэлэй заводой дэргэдэ бии болгогдоһон индустриальна техникум анхандаа үдэшын байһан юм. 1970 онһоо үдэрэй болгогдоо. Харин үдэшын таһаг үлөөгдэһэн байгаа. Мүнөө үедэ үдэшын болон үдэрэй таһагуудта хамта 600 гаран һурагша тоологдоно.

Манай техникумдэ ямар мэргэжэлтэд бэлдэгдэдэг гээшэб? Промышленна предприятинуудай зайн галшад, барилгын хэрэглэмжэнүүдэй. промышленностиин заводуудта хүдэлхэ механигууд, шэл үйлэдбэрилгын технологууд бэлдэгдэдэг юм.

Индустриальна техникум хадаа бүхэсоюзна удха шанартай. Манай техникум дүүргэһэн хүнүүд СССР-эй ямаршье хото городуудта өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлхэ эрхэтэй.

Жэшээнь, 1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ 85 хүн үдэрэй, 35 хүн үдэшын таһагуудые дүүргээ. Тэдэнэй мүнөө булта шахуу эльгээгдэһэн газартаа ошоод, хүдэлнэ.

Манда һуража гарагшад, ехэхэн харюусалгатай мэргэжэл олоно гээшэ ааб даа. Тиимэһээ КПСС-эй ЦК-гай. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол манай техникумдэ һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине улам саашадань һайжаруулгада нилээдгүй үүргэтэй байха гэжэ һанагдана. Хамаг һурагшадайнгаа, багшанарай сугларһан хойно суглаанууд болохо юм. Харин мүнөө дээрээ ганцал 1-дэхи курсын һурагшад хэшээлдээ ябана. 4-дэхи курсынхид заводуудта ошожо, үйлэдбэриин практика гаража байнхай. Бэшэмнай колхозуудта, совхозуудта туһалхаяа ошонги.

Тон лэ хэрэгтэй тогтоол саг соогоо гараа гэжэ бидэ тоолонобди.

О. ЧЕПИЗУБОВА,
индустриальна техникумэй завуч.

ЕРЭЭДҮЙН ЭМШЭД ЕХЭ БАЯРТАЙ,

Манай училищиин комсомолшууд КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые ехэ һайшаалтайгаар угтаба. Яахадааб гэхэдэ, тэрэ тогтоол манай училищада хабаатай ха юм.

Манай медучилищада дунда эрдэмтэй акушернүүд, фельдшернүүд, шүдэнэй эмшэд, фармацефтнүүд, медсестранууд бэлдэгдэдэг ха юм даа. Мэргэжэлтэд хүн бүхэнэй элүүр энхын түлөө тэмсэхэ үүргэтэй хүнүүд ха юм. Тиимэһээ дээрэ дурсагдаһан тогтоолтой дашарамдуулан, манай училищиин комсомолой эмхи директитэй хамта ерээдүйн эмшэдые улам һайнаар бэлдэхын, тэдэнэй хүмүүжүүлгые бүри һайжаруулхын тула тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха юм.

Манай комсомолой эмхиин дэргэдэ мянгаһаа үлүү комсомолшууд тоологдоно. Комсомолой эмхи райкомой эрхэтэй юм. Энэ жэлдэ арбан класс дүүргэһэн 270, наймадахиие түгэсхэһэн 90 хүн абтаа. Найман класс дүүргэгшэдэй дунда комсомолой зэргэдэ орожо үрдеэгүй эдиршүүл ерэдэг. Тэдэнэй дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулжа, комсомолшууд болгохоёо оролдохобди.

Мүнөө үедэ нэгэдэхи болон дүрбэдэхи курсынхид хэшээлдээ ябана. Харин хоёрдохи, гурбадахи курсын һурагшад хүдөө ажахын хүдэлмэридэ гаранхай. Эндээ байһан һурагшад тогтоолтой танилсахадаа, яһала баярлана. Юундэб гэхэдэ, түрэл партиингаа анхаралда харюу болгон, хүн бүхэн һайн һуража, эрхим мэргэжэлтэн болохоёо оролдохо уялгатай.

В. ТИТОВА,
Улаан-Үдын медучилищиин комсомолой комитедэй секретарь.

Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэн дэмжэхэ уласхоорондын неделидэ зорюулагдаһан совет олониитын түлөөлэгшэдэй суглаанда хабаадагшадта

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэн дэмжэхэ уласхоорондын неделидэ зорюулагдаһан совет олониитын түлөөлэгшэдэй суглаанда хабаадагшадые, мүн таанадаар дамжуулан — сэрэгэй-фашис ёһо. гурэнэй эсэргүү эрэлхэг тэмсэлдэнь Чилиин демокрадуудые нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байгаа бүхы совет хүнүүдые халуунаар амаршалнаб. Энэ суглаанда хабаадажа байгаа Арадай нэгэдэлэй түлөөлэгшэдые ехээр хүндэлжэ, хани ёһоор амаршалхажа байһанаа мүн лэ элирхэйлэн мэдүүлнэб.

Чилиин сэрэгэйхид гадаадын империалис бүлэгүүдээр дэмжэгдэн, нэгэ жэлэй урда тээ зэрлиг муухай аашануудые гаргажа — ороной хуулита президентые, тэрэнэй ба политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Сальвадор Альендине алаһан, Арадай нэгэдэлэй правительствые унагааһан ба орон дотор алууршадай диктатура тогтооһон юм. Олон мянган хүнүүд алагдаһан ба түрмэ шоронгуудта, концентрационно лагерьнуудта хаагдажа, тамалагдан зобоһон, хамаг эрхэһээ хаһагдаһан. хашалта мүрдэлгэнүүдһээ шалтагаалжа, Эхэ оронһоо гараха баатай болоһон байна. Энэ хадаа хунтада хашагдан, Чилиин арадай үзэжэ байгаа зоболон гасалангуудай хүсэд бэшэ баримтанууд болоно.

Совет коммунистнууд, манай бүхы арад зон сэрэгэй урбалтые тэрэ дары, эрид шууд буруушаагшадай зэргэдэ жагсаа бэлэй. Чилидэ Арадай правительствын засаглажа байха үедэ дэмжэдэгтээл адляар, мүнөө тэрэнэй тала баригшадые хэрзэгы шэрүүнээр хэһээжэ, мүрдэжэ байһан үедэшье, совет хүнүүд Чилиин демократическа, фашизмда эсэргүү хүсэнүүдые дэмжэнэ.

Чилиин демокрадуудтай һаналаа нэгэдэн дэмжэхын тула бүхэдэлхэйн оршом соо дэлгэрһэн, элдэб хараа бодолтой ба үзэлтэй олон миллион хүнүүдые элсүүлһэн уласхоорондын хүдэлөөндэ совет олониитэ тон эдэбхитэйгээр хабаадана.

Арад зонойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байгшадта гү, али түрмэ шоронгууд дотор, концентрационно лагерьнуудта тамалагдан зобожо байгшадта — Чилиин патриодууд болон демокрадуудта, коммунистнууд. социалистнууд ба фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэ бусад бүхы чилийцүүдтэ хани ёһоной амаршалгын ба дэмжэлгын үгэнүүдтэйгээр мүнөөдэр хандана бди. Социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө. Эхэ оронойнгоо национальна бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө эрэлхэг тэмсэлшэ нүхэр Корвалан, тэрэшэлэн ами наһандань ехэ аюулай тохёолдоод байһан Арадай нэгэдэлэй бусад хүтэлбэрилэгшэд, Чилиин политическэ хэрэгээр хаагдагшад бүгэдөөрэн һаналаа нэгэдэн дэмжэжэ байһан тухай мэдүүлгыемнай дуулахал байха гээд этигэнэбди.

Демокрадуудые хашаха мүрдэхыень болюулгаха, политическэ хэрэгээр хаагдагшад бүгэдые сүлөөлүүлхэ, Чилидэхи зэрлиг ааша ба хуули буса ябуулгануудые эсэслэн болюулгаха зорилготой оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха, тэрэнээ улам арьбадхахыень уряалан, бусад оронуудай партинууд ба правительствануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, уласхоорондын эмхинүүд болон олониитын хүдэлөөнүүдтэ— сүлөөтэ байдалай, демократиин уг зорилгые тон шухалада тоолодог бүхы хүнүүдтэ, Чилиин арадай гасалан зоболонгые тон шухалада тоолодог бүхы хүнүүдтэ ханданабди.

Үнэн зүб тэмсэлыень хододоо дэмжэхэбди гэжэ Чилиин бүхы патриодууд болон демокрадуудые КПСС-эй, совет арадай үмэнэһөө найдуулнаб.

Чилиин демократическа хүсэнүүдтэй һаналаа нэгэдэн дэмжэлгын хүдэлөөн улам бэхижэг лэ!

Сүлөөдэ дуратай Чилиин арад мандаха болтогой!

Л. БРЕЖНЕВ.
1974 оной сентябриин 11.

ТААНАДТАЙ ХАМТАБДИ, ЧИЛИИН ПАТРИОДУУД!

Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэн дэмжэхэ уласхоорондын неделидэ зорюулагдаһан, совет олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан сентябриин 11-дэ Союзуудай байшангай Колонно залда болобо.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай, КПСС-эй МГК-гай, ВЛКСМ-эй МГК-гай, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, олониитын эмхинүүдэй хабаалгата хүдэлмэрилэгшэд манай президиумдэ һуугаа. Чилиин элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагшад эдэвэнтэй хамта президиумдэ һууба.

КПСС-эй МГК-гай секретарь Н. А. Рожков суглаа нээгээ.

Суглаанда хабаадагшадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн хандалгын текстые К. Ф. Катушевай уншахадань, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

ВЦСПС-эй секретарь, Чилиин патриодуудтай һаналаа нэгэдэн дэмжэхэ совет комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Шалаев, «Трёхгорная мануфактура» гэжэ комбинадай эзэргэшэ, Социалис Ажалай Герой В. А. Погибелева. ВЛКСМ-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. Н. Шадрин, кинорежиссёр, СССР-эй арадай артист Р. Л. Кармен суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Чилидэхи тохёолдоһон байдалтай дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын сэхэ шууд баримталдаг хараа бодолые, ябуулгануудые бүрин һайшаан дэмжэжэ байһан туһайдаа мэдүүлбэ.

Бүхы совет хүнүүдэй һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл нүхэр Л. И. Брежневэй хандалга дотор элеэр харуулагдана. Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ байдалай. демократиин түлөө эрэлхэгээр тэмсэжэ байгаа Чилиин демократическа хүсэнүүдые КПСС-эй, Совет правительствын бааар дэмжэдэг байһыень үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гэжэ эдэнэр тэмдэглээ.

Чилиин Коммунис партиин ЦК-гай Политическэ комиссиин гэшүүн В. Тейтельбойм, Чилиин Социалис партиин ЦК-гай Политическэ комиссиин гэшүүн, Чилиин Ажалшадай нэгэдхэгдэмэл профцентрэй генеральна секретарь Р. Кальдерон. Чилиин Социалис партиин ЦК-гай Политическэ комиссиин гэшүүн Х. Суарес суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлдэгэйнь түлөө совет хүнүүдтэ гүн сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргөө. Бүхы дэлхэй дээрэ улам үргэдэжэ байһан, Чилиин демокрадуудтай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгэ Чилиин сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэлшэдые зоригжуулна, шорон түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта тамалагдажа байһан патриодуудта туһална.

(ТАСС).

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессидэ ошохо делегацинууд батaлагдаба

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин сентябриин 17-до нээгдэхээ байһантай дашарамдуулан, тэрээндэ хабаадаха СССР-эй делегацие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко түрүүтэйгээр СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталба.

УССР-эй делегацие республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Г. Шевель түрүүтэйгээр УССР-эй. БССР-эй делегацинуудые республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд баталаа.

ТҮРҮҮЛЭГШЫН ХУБИТА

Колхозой түрүүлэгшын кабинет. Ажалай эхилхэhээ нэгэ час урид контородо ерээшье haам, түрүүлэгшэдэ орожо, элдэб асуудал шиидхэхэ дуратайшуул нилээд олон сугларанхай байба. Коридор соо hууhан нэгэ маряатайшаг эхэнэр хүбүүгээ дахуулжа ерэhэн нүгөөдэ эхэнэртээ хандажа: «Даржа Цыремпилович, зүб тээшэнь лэ хэлэхэ байха. Колхоздоо ажаллаха, магад hургуулида эльгээжэ үзэ гэхэдээ болохо. Сэхыень лэ хэлэнэ бэзэш» гэхэ юм. Һүүлдэнь мэдэхэдэмнай, наймадахи классаар hуралсалаа «эсэслэhэн» хүбүүн тушаа зүбшэл заабари абахаяа тэрэ эхэнэр ерэhэн байгаа.

...Телефон хангирба:

— Хэн бэ? — А-а, Мунко Раднаевич! Буруун үхөө гэнэ гүш? Дабhа эндэhээ юундэ абаашажа ядаа хүмта? Хөөрбо бүридэнь дабhан байха ёhотой ха юм. Тэрэ буруугаа «даахал» болохот. Холисо тэжээл тухай асуудал мэнэ шиидхэхэбди...

Уданшьегүй аймагай главна санитарна врач хэдэ хэдэн туhалагшадаа дахуулнхай орожо ерэбэ:

— Һү haалиин фермэнүүд дээрэ ариг сэбэр сахигданагүй, — гэжэ тэрэ түрүүлэгшэдэ мэдүүлбэ.

— Сэбэр бэшэ hү гүрэндэ тушааhанай түлөө колхознай ехэ гарзада ороно. Энэ асуудал үни шиидхэгдэхээр болоихой. Манайда туhалха гэhэнтнай hайшаалтай,—гэжэ түрүүлэгшэ хэлэбэ.

— Геннадий Варламович, та, гүүртэ фермэнүүдээр ябалсаад, нэн түрүүн малшадтай хөөрэлдөөд, дурадхал hанамжаяа бэлдээд ерэгты,—гэжэ түрүүлэгшэ главна зоотехнигтээ хандаба.

* * *

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо томо ажахынуудай тоодо ородоггүй, мүн шадалааршье hулашаг ажахы юм hэн. Юhэн жэлэй саана Даржа Цыремпилович Цыбикжапов түрүүлэгшээр hунгагдаа бэлэй. Колхозой экономико ямар аргаар, хайшан гэжэ хүгжөөхэб, юунhээ эхилэлтэйб гэхэ мэтэ асуудалнууд гаража ерээ hэн. Шэнэ түрүүлэгшэ барилгада ехэ анхарал хандуулба. Барилга ехээр хэхын тула мүнгэн хэрэгтэй. Теэд банкда хан гэхэ хадааhагүй аад, ямар барилга хэхэбши. Үри шэфиhээ гаража, өөрөө зөөритэйхэн болохо шухала. Тиимэhээ экономическа албан гээшые ёhо соохононь, мүнөөдэрэй эрилтэдэ харюусамаар табиха зорилго тобойн гаража ерэбэ.

Даржа Цыремпилович үнинэй, дүй дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэ hэн тула эгээн түрүүшээр хүн зоной ажаhуудал hайжаруулха, hайнаар ажаллаха эрхэ байдал хангаха тухай бодомжолбо. Тиигэжэ холын гүүртэ ба отаренуудта хоёр айлай байха холбоо гэрнүүд бодхоогдоо hэн. Мүнөө малшад hаруул, уужам шэнэ гэрнүүд соо ажаhууна. Жэшээлбэл, колхозой түрүү хонишон, коммунист Цыренжап Батуевич Базаровай ажаhуудаг Ехэ-Тала гэжэ нютаг колхозой түбhөө нилээд холо юм. Тэндэ хоёр айлай ажаhууха гэр, кошара баригданхай.

Тус колхоздо hүүлэй жэлнүүдтэ 200—200 толгой малай багтаха оньhожоруулагдамал 2 байра, конторо, библиотекэ, спортивна залтай соёлой байшан, ороohоной склад, автогараж, жэлдээ 1.000 гахай шахаха шэнэ байра баригдаа.

Ойрын жэлнүүдтэ 1000 гахай шахаха хүсэд оньhожоруулагдамал байра, 200 үнеэнэй багтаха малай байра бодхоогдохоор хараалагдана. Зүгөөр 200 үнеэнэй багтаха байра сооньискусственна үрэжүүлгын пункт, улаан булан, haалишадай эдеэлхэ, амарха таhалга бии байха. 5 теплицэ 1967 ондо баригдаhан юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ эдэ теплицэнүүдhээ 500 гаран центнер үгэрсэ хураажа, гүрэндэ тушааhан, мүнөө жэлдэ ургаса улам баян байхаар хүлеэгдэнэ.

— Колхозоймнай хүн зон мүнөө түбхинэнги байдалтай болонхой даа. Жэжэ юумэнүүдые хэрэгсээхэеэшье болинхой. Хүнгэн машина, холодильник, hайхан мебель абахые хүсэнэ, — гэжэ Даржа Цыремпилович хөөрэнэ. — Теэд яахаб? Мүнөө сагай эрилтэ иимэл болоо ха юм...

* * *

Колхозой гэшүүдые түбхинүүлхын, тэдээндэ эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлхэ арга олгохын, зохидоор, ашатай туhатайгаар амархын түлөө ехэ юумэн хэгдэнэ гээд дээрэ хэлэгдээ hэн. Залуушуулые hургаха, хүмүүжүүлхэ, мэргэжэлтэдые колхозой үйлэдбэриин бодото эмхидхэгшэ болгохын түлөө колхозой түрүүлэгшэ хододоо сэдьхэжэ, оролдожо ябадаг. Ушар тиимэhээ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо залуу хүнүүд хүтэлбэрилхы тушаалда олоороо дэбжүүлэгдэнэ. Колхозой главна зоотехник Г. В. Пруидзе, главна агроном Н. С. Кубышкин, техник-механик Ю. Г. Рагузинский гэгшэд институт дүүргэhээр

оройдоо 2—3-дахи жэлээ ажаллажа байнад.

Колхозой нэгэдэхи комплексно бригадые Н. Р. Дампилов хүтэлбэрилдэг. Тэрэ дунда hургуули дүүргэhэн, партиин гэшүүндэ кандидат, журам hайнтай залуу хүн. Хэрбээ түрүүлэгшын зүгhөө туhаламжын зүбшэл заабариин үгы байгаа haань, энэ нүхэр томо бригада хүтэлбэрилжэ шадаха hэн гү?

— Теоретическэ талаараа бэлэдхэлтэйшье haа, зарим залуу нүхэд үйлэдбэри дээрэ тухашархаяа hанадаг. Зүбшэл заабаригүйгөөр юумэнэй бүтэхэнь бэрхэтэйшэг байдаг. Залуу мэргэжэлтэд омог зон ха юм даа. Тэдээндэ ноёрхоод, тумархаад юушье олохогүйш. Аха ёhоор хандажа шадаха хэрэгтэй. Залуу хүнүүдтэй ажаллахада ажал урагшатай, ажал хүдэлмэри түргөөр, hайнаар бүтэhэндэл үзэгдэдэг,—гэжэ Даржа Цыремпилович хөөрэнэ.

Долоон хоног соо нэгэ дахин колхозой бүхы бригадирнууд, фермэ ба гүүртэнүүдые даагшад, мэргэжэлтэд сугларжа, хэhэн ажал, удаадахи зорилго тухайгаа хөөрэлдэдэг. Долоон хоног соо дүүргэхэ даабаряа бэелүүлээгүй хүнүүдтэ нилээд тудадаг. Колхозой түрүүлэгшэ мэргэжэлтын урда эрилтэ шангадхахын, тэдэнэй харюусалга дээшэлүүлхын, hайн журамтай байхын түлөө оролдодог, ядалсахаяа hанаа haань, хододоо туhалхаар бэлэн байдаг.

— Колхозой үйлэдбэри дээрэ бэрхэ мэргэжэлтэд шиидхэхы удха шанартай юм,—гэжэ Даржа Цыремпилович хэлэдэг. Ушар тиимэhээ тус колхоз өөрын мэргэжэлтэдые бэлдэнэ: Буряадай хүдөө ажахын институдта 4 хүн, хүдөө ажахын техникумдэ 1 хүн, Зүүн-Сибириин соёлой институдта 1 хүн hурана. Тэдэнэр колхозой стипендиадууд юм.

Колхоз дотор механизаторнуудые бэлдэдэг hургуули бии юм. Тэрэ hургуули дүүргэгшэд ехэнхидээ түрэл колхоздоо ажаллана.

* * *

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ тухай нютагайнь зон hанал бодолоо иигэжэ элирхэйлнэ.

В. Р. ДАБАЕВА, хонишон: «Манай түрүүлэгшэ хонишод тухай хододоо hаналаа табидаг хүн. Тиимэhээ бидэндэ элдэб эсын туhаламжа үзүүлжэл байдаг».

Ц. Ц. РИНЧИНОВ, жолоошон: «Даржа Цыремпилович тухай гү? Арбаад жэл соо суг ажалланабди. Сэхыень хэлэхэдэ, олоной хэрэгэй түлөө хододоо оролдожо ябадаг иимэл түрүүлэгшэ манда хэрэгтэйл даа».

Г. В. ПРУИДЗЕ, колхозой главна зоотехник: «Залуушуулые, илангаяа залуу мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлхэ талаар сэгнэшэгүй ехэ ажал хэдэг хүн даа. Бидэ хаанашье ажаллаа haа, Даржа Цыремпиловичэй hургаал хододоо hанажа ябахабди».

Ю. М. САХАРОВСКИЙ, партиин райкомой секретарь: «Залуу мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлхэ талаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд Даржа Цыремпиловичhээ жэшээ абаха ёhотой».

Коммунист Д. Ц. Цыбикжапов хори гаран жэлдэ колхоз, совхозуудые ударидажа, үнэн сэхээр, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа ябаhан хүн. Наhаараа болоо haа, үни пенсидэ гараад, hанаа амархан ябаха hэн. Үгы даа, коммунист Цыбикжапов гараа дэлгээд, ажал хэнгүй hуужа шадаха хүн бэшэ.

...Колхозой түрүүлэгшын кабинет соо үдэшэ орой болотор галынь носоно. Шоото абажа юушьеб тоолоно, бэшэнэ... Үдэрhөө үдэртэ түрүүлэгшэ иимэ ажалтай хүн ха юм. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэб урагшатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Энэ амжалтада колхозой бүхы ажалшадай оруулhан хубитатай адли түрүүлэгшэ Д. Ц. Цыбикжаповай дүүргэhэн үүргэ ехэл даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ажалай Улаан Тугай орденто Д. Ц. Цыбикжапов.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

«Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой удхые ажалшадта ойлгуулха талаар Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга- үйлэдбэриин ажахын партком эмхидхалэй хүдэлмэри ябуулжа эхилээ.

Түбхын түрүүндэ парткомой секретарь нүхэр А. М. Бояркин ажахынгаа ахамад мэргэжэлтэдые, агитатор, политинформатор болон пропагандистнарые суглуулжа, тэрэ тогтоолой удха шанар тухай хэлэжэ үгэhэн, энэ документын туnхаглагдаhантай дашарамдуулан, тэдэнэй саашадаа хэхэ зорилго тодорхойлhон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: парткомой секретарь А. М. Бояркин (зүүн гар таладань) бүлэг эдэбхитэдтэй хөөрэлдөө хэжэ hууна.

З. ВЕСНИНАГАП фото.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

МАЛ ҮРЭЖҮҮЛГЫЕ ТООГООГҮЙДӨӨ...

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхоз 1974 оной январиин 1-дэ 1436 эхэ хонитой байhан юм. Тэдэ хонидhоо хамта дээрээ 925 хурьган абтаhан байгаа. Абтаhан эдэ хурьгадые 100 эхэ хонин бүридэ хубаажа үзэхэ болоо haа, зууhаа оройдоол жараад хурьган абтаhан болоно. Хурьга абалгаар энэ колхоздо үнгэрэгшэ жэлдэшье муу үрэ дүн туйлагдаhан байгаа. Түрэhэн хурьгадай 12 процентнь элдэб процентээр гарзалаа hэн.

Энээнhээ болоно тус ажахы hooho абажа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө жэл бүри дүүргэнэгүй. Энэ жэлдэшье хонин бүриhөө дунда зэргээр оройдоол 2,5 килограмм hoohон хайшалагдаа. Энэнь аймаг соо эгээл бага дүн болоно.

Дурсагдаhан ажахыда хонин үсхэбэрилгэ ямар шалтагаанhаа иимэ хангалтагүй байнаб?

Аймагай арадай хиналтын комитедэй бригада, аймгүйсэдкомой дэргэдэхи хүдөө ажахын управлени, «Саяан» газетын редакци ажахы соо тохёолдоhон байдалтай танилсажа, эхэ хонидые үрэжүүлхэ үедэ тохёолдоhон горитой дутуу дунданудые элирүүлhэн байна.

Хонидоо хусада сэхэ табигты гэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд мэргэжэлтэдтээ, ОТФ-е даагшада захирhан байгаа, харин аймгүйсэдкомой зүгhөө энэ захиралтын буруушаагдаhанай hүүлээр лэ «Восточные Саяны» колхозой хүтэлбэрилэгшэд мори тэргээр ябашагүй газарта, хонишон Талхановай отарада хонидые үрэжүүлхэ пункт эмхидхэhэн байгаа.

Бидэнэр хонидой үрэжүүлэгдэхэ отарада хүрэжэ, зоотехник М. Бадархановатай уулзаhанайнгаа удаа, энэ хүдэлмэриин буруу болохо байhые ойлгоо hэмди. Юуб гэхэдэ, Алтайн хизаарhаа асаргдаhан, жэлhээ үлүү наhатай хусанууд ороондо нэгэшье хэрэглэгдээгүй байхаhаа ганда, ехэ туранхайнууд байгаа. Иимэ ушар байдалые мэдэжэ байбашье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа ахамад зоотехник И. Ж. Хартохоев хусануудые hайса эдеэлүүлхэ гү, али ондоо хусануудые ороондо хэрэглэхэ талаар зохихо хэмжээ абаагүй.

Доодо-Хобог гэжэ газарта байдаг хонидой хоёрдохи отарые ахалагша хонишон В. Л. Ангархаев даадаг. Эндэ хамта дээрээ 486 эхэ хонин, 28 хуса харууhалагдадаг. Эндэхи отара Аршаан ошоhон харгын хажууда байрладаг. Энэ отарын хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ бүхы арга боломжо бии. Юуб гэхэдэ, эндэхи хонидые үрэжүүлхэ пункт бии. Ороондо оруулагдаха хонид болон хусануудшье тэнхээ тамираар hайн.

Бидэнэр дурсагдаhан отара ерэхэдээ, колхозой главна зоотехник нүхэр Хартохоевтой уулзажа хөөрэлдэбэшье, хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ ажалаа юундэ таhалдуулжа байнабта гэhэн асуудалда зохихо харюу абажа шадаагүйбди.

Һү haалиин фермэнүүдтэ үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пунктнууд нээгдээдүй байhаар. Гэхэ зуура, зунай hарануудта туталлаhан арбаад үнеэн мүнөөшье болотор ороондо оруулагдаагүй. Жэшээнь, Тагархайн hү haалиин фермэдэ 66 үнеэн ороондо оруулагдаагүй байhаар. Үнгэрэгшэ жэлэй мэдээнэй ёhоор, туталлаха 53 үнеэн мүнөөшье болотор hубай ябаhан зангаараа.

Ниитынгээ малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ асуудалда хайша хэрэгээр хандаhанай шалтагаанаар ажахыда ехэ хохидол ушаруулагдана. Жэшээнь, 1972 ондо 100 үнеэн бүриhөө 94 тугал абтаhан байгаа haа, үнгэрэгшэ жэлдэ 89, байгша оной сентябриин 1-нэй байдалаар 83 тугал абтаа. Үрэжүүлгын пунктнууд хангалтагүйгөөр ажаллаа.

Аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүд ниитын малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ асуудалнуудтай танилсаhанайнгаа удаа, энэ хэрэгые hайжаруулха талаар туhатай зүбшөөлнүүдые ажахын мэргэжэлтэдтэ үгэhэн байна.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ ажалые hайжаруулхын тула Хобог гэжэ газарhаа Хүнтэ руу hайн хусануудые асаржа табиха, Шэнэ Хобог гэжэ газарта хонидые ороондо оруулха хоёрдохи пункт бии болгоод, үрэжүүлгын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулха, үнеэдэй ороондо ороhон, үгыень hайса шалгажа үзэхэ, hубайрhан үнеэдые дары үрэжүүлхэ шухала гэжэ аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүд дурадхаhан байна.

Бүхы фермэнүүдтэ байhан буханuудые амяарлажа, нэгэ газарта суглуулаад, залуу хашарагуудые ороондо оруулха шухала гэжэ дурадхагдаа.

И. БОЧКАРЕВ,
Улаан-Үдын түбэй племпредприятиин ахалагша зоотехник.
В. ЗАРБАЕВ,
племпредприятиин филиалые даагша.
И. ФЕДОРОВ,
аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

БОЛЗОРҺОО УРИД

Хориин аймагай совхозууд хоорондоо социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэдэг юм. Тингэhэнэйнь ашаар ажалынь амжалтатайгаар ябадаг.

Жэшээлхэдэ, гүрэндэ hү худалдаха 9 hарын түсэб Хориин аймаг болзорhоо урид дүүргээ. Түсэбэй ёhоор 33250 центнер hү тушааха байгаа haа, 34.222 центнер hүн худалдагдаа.

Ажахынуудай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ зарим совхозууд эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаа. Жэшээнь, Хүрбын совхоз—6880, Дээдэ-Тайлсын — 8729, Хориин совхоз—2242 центнер hү гүрэндэ худалдажа, гурбан кварталайнгаа даабари болзорhоо урид үлүүлэн дүргэhэн байна.

Гүрэндэ hү худалдалгаар Баянголой, Тарбагатайн, Тээгдын, Улаан-Одоной haалиин гүүртэнүүдэй коллективүүд эрхим hайн амжалтанuудые туйлаа.

Һаалишадай мүрысөөндэ Үдын совхозhоо Альфанур Газисова, Дээдэ-Тайлсаhаа —Клавдия Авдеева, Хориин совхозhоо — Антонида Тарбаева гэгшэд үнеэн бүриhөө 2000—2350 килограмм hү haажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараба.

Д. ДОРЖИЕВ.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

БАМ-ай ЗАХИЛНУУДЫЕ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

ЕРЕВАН. (ТАСС-ай корр. В. Манукян). Байгал-Амарай түмэр зам баригшадай захилнуудые «Армэлектромаш» гэжэ нэгэдэлэй коллектив болзорhоонь урид дүүргэбэ! 40-дэхи нүүдэл электростанци БАМ-да эльгээгдээ. Армениин предприятиин тамгатай электрическэ агрегадууд Баджальска, Буреинскэ хүтэл шэлэнүүдтэхи харгы баригшадта эльгээгдэhэн байна.

БАМ-да эльгээгдэхэ генераторнуудые, трансформаторнуудые коллектив бүтээжэ байна.

БАМ-ай барилгашадай газетэ

БРАТСК. (ТАСС-ай корр. М. Совенко). Олон хэhэгээр гарадаг «БАМ-ай барилгашан» гэжэ газетын түрүүшын номер барлагдан гараба. Байгал-Амарай түмэр замай баруун захадахи барилгын ябаса тухай, барилгашадай ажал хүдэлмэри, амаралта тухай энэ газетэдэ үргэнөөр мэдээсэгдэжэ байнхай. Асари ехэ барилга тухай, БАМ-ай барилгашадта бүгэдэ арадай туhа хүргэжэ байhан тухай материалнууд тус газетын нэгэдэхи номерто толилогдоо. «Ангарстройн» подразделениин хүдэлдэг Эрхүүгэй областьдохи долоон район дотор газетэ тараагдаха байна.

Ижевскын автозаводойхидой ехэ түсэбүүд

ИЖЕВСК. (ТАСС-ай корр. Ю. Кедров). «Москвич» түхэлэй 100 мянгадахи хүнгэн автомобиль автозаводой гол конвейерhээ бүтээн гаргагдаба. Нёдондо жэлэй октябрь hарын 30-да коллектив эды автомобиль бүтээгээ hэн.

Мүнөө предприятиин конвейер дээрэ гурбан түхэлэй автомобиль хабсаргагдана. Заводой конструкторнуудай бүтээhэн «ИЖ-2715», «ИЖ-2125» түхэлэй бага хэмжээнэй машинанууд продукциин гол хубинь болоно.

1974 ондо оромнай эндэhээ 150 мянган автомобиль гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 30 мянгаар олон машина абаха байна.

МИЛЛИОНЕР-БРИГАДА

МАГАДАН. (ТАСС-ай корр. Е. Денисов). Чукоткын «Беринговская» гэжэ шахтын горнягууд Николай Новоселовой бригадын ажалай ехэ амжалтаар халуунаар амаршалба. Энэ түрүү коллектив түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй эхинhээ хойшо 1 миллиондохи тонно шулуу нүүрhэ малтан гаргаба. Шахтёрнууд даабаряа болзорhоонь урид дүүргэ. Эдэнэр түсэбhөө гадуур 100 мянга шахуу тонно түлишэ үйлэдбэрилhэн байна.

Оро үсхэбэрилэгшэдтэ гастролёор ошобо

МАГАДАН. (ТАСС-ай корр. Е. Денисов). Чукоткын Шэнэ Чаплино тосхондохи орошодто, ангуушадта гастролёор ошохын тула Магаданай М. Горькиин нэрэмжэтэ хүгжэмтэ-драмын театрай артистнууд гурбан ондоо транспорт hэлгэхэ ушартай болоhон байгаа. Түрүүлэн тэдэ самолёдоор ниидээ, удаань Берингын далайгаар теплоходоор тамараа. Арктическа Провидения гэжэ портhоо вездеходоор оро үсхэбэрилэгшэдтэ хүрэбэ.

Тиигэжэ артистнууд Шэнэ Чаплино тосхонойхидто концерт-наада табижа харуулаа. Драмын театрай артистнуудай ерэхэдэнь, ехэшүүл, үхибүүд баярлаhан байна. Е. Шварцын «Хоёр клён» гэжэ зүжэг-онтохон, А. Вампиловай «Ехэ хүбүүн» гэжэ шог зүжэг совхозой клубай сценэ дээрэ табигдаа.

ДНЕПРОПЕТРОВСКО область. Челябинска металлургическа заводой болон Дзержинскиин нэрэмжэтэ Днепровско металлургическа заводой — эдэ хоёр томо предприятинуудай цехүүд хоорондоо мүрысэнэ.

Челябинскын бүлэг металлургнууд — Дзержинскиин нэрэмжэтэ заводой 8-дахи мартеновскэ пеэшэнэй булад хайлуулагша Г. В. Медяниннгай бригадатай мүрысэдэг Социалис Ажалай Герой И. Н. Панфиловскиин бригадын гэшүүд haяхан Украина ерэhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Украинын металлургнууд айлшанаа заводтойгоо танилсуулжа байна. Зүүн гарhаа: Дзержинскиин нэрэмжэтэ заводой 8-дахи мартеновскэ пеэшэнэй булад хайлуулагша Григорий Медяник, Челябинскын булад хайлуулагшын нэгэдэхи туhалагша Евгений Ковригин болон Днепровско заводой 16-дахи мартеновскэ пеэшэнэй булад хайлуулагша В. Снитько.

Таряашан эхэнэр зуутай болобо

АРХАНГЕЛЬСК. (ТАСС-ай корр. Ю. Никонов). Архангельска областиин хойто захадахи Игнатовка тосхондо ажаhуудаг таряашан эхэнэр Н. А. Кузнецова зуутай болобо. Хэдэн арбаад жэлэй турша соо тэрэ хүдөө ажахыда хүдэлhэн байгаа. Тиин мүнөөшье ургаса хуряалгын үедэ таряалан дээрэ гаража, хүдэлдэг байха юм. Байгша ондо хартаабха, овощ хуряахаданъ нютагайхидтаа тэрэ үхибүүдтэеэ, ашанартаяа, гушанартаяа, дүшэнэртэеэ хамта туhална.

Үндэр наhата үнэр баян бүлэтэй юм. Дүрбэн басагадынь (эгээл одхон басаганиинь 60 наhатай), юhэн ашанар-механизаторнууд, 17 гушанар, зургаан дүшэнэр энэ тосхондо ажаhууна. Ехэшүүлынь «Долматовский» гэжэ түрэл совхоздоо ажаллана.

Ветеринариин эрдэмэй Сибирьтэхи түб

НОВОСИБИРСК. (ТАСС-ай корр. Д. Иохимович). Шэтэ хотодо филиалтай Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй ветеринариин туршалгын институдай устав, шэнжэлгын хүдэлмэриин гол хараа шэглэлнүүдые ВАСХНИИЛ-ай Сибирьтэхи отделениин президиум хаража үзөөд, баталhан байна.

— ВАСХНИИЛ-ай Сибирьтэхи отделениин эрдэмэй шэнэ, юhэдэхи эмхи зургаан хадаа юрэ гансал институт бэшэ, харин ороной зүүн захадахи арбан найман автономито республикада, хазаарта, областьдо, шухала туhа хүргэхэ ветеринариин эрдэмэй гол түб болоно,—гэжэ ВАСХНИИЛ-ай Сибирьтэхи отделениин президиумэй түрүүлэгшэ, ВАСХНИИЛ-ай академик И. И. Синягин ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. «Хүхэ хэрээhэнэй» албан мал ажал хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ гэhэн манай ниитын гол зорилгые шиидхэлгэдэ ехэ туhа хүргэхэ байна. Үдэр хоногой үнгэрхэ тума ветеринариин хэрэгсэлнүүд улам хүсэн түгэс, ашa үрэтэй болоно.

Мал ажалай продукт үйлэдбэрилгые промышленна үндэhэ hуури дээрэ табиhантай дашарамдуулан, ветеринариин эрдэм мал ажалай ехэ ехэ ажахынуудые бүри hайнаар хангаха зэргэтэй. Элдэб үбшэнгүүдhээ адууhа малые hэргылхэ, малай үүлтэр hайжаруулха гээшэ шухала удха шанартай байна.

Шэнэ институт геологиин шэнжэтэй эрдэмэй бусад эмхи зургаануудтай харилсаа холбоогоо хүгжөөжэ, парти, правительствын табиhан зорилгонуудые шиидхэхэ байна. Ан амитанда, адууhа малда, хүнүүдтэ хүрэдэг үбшэнгүүдые аргалхын тула «Хүхэ хэрээhэн» «Улаан хэрээhэнтэй» — Медицинын эрдэмэй академиин Сибирьтэхи филиалтай хамтаараан ажаллаха юм.

НЭГЭ БУЛЫН ТАВАН МЕХАНИЗАТО…

ДҮНГҮҮДЭЭ ХАРАЖА ҮЗЭХЭДЭ

ПОЛИТИЧЕСКЭ һУРАЛСАЛ

Коммунистнууд болон бу... ажалшадай политическэ ...малай эдэбхи үүсхэл, нии... үндэр мэдэрэл, тэдэнэй ...ртал бодолой болбосорол ...даа юһэдэхи табан жэлэй ...эбүүд ба социалис уял...нуудые амжалтатайгаар ...үргэхэ хэрэгтэ шухала ...хэсэл болохо байна.

Ушар тиимэһээ республи...н партийна комитедүүд, ...ртийна эхин организаци...уд арад зонние политиче...э талаарнь хүмүүжүүлхын ...өө оролдодог байна бшуу. ...ммунистнууд болон пар...тийнабэшэ хүнүүдэй марк...изм-ленинизмын теори гүн...гыгөөр шудалха, социа...изм ба коммунизм манай ...он дотор байгуулгын эко...ническа ёһо гуримуудые ...гүнзэгыгөөр шудалха хэрэг ...даа үзэл бодолой, хүмүү...жүүлгын үндэһэн һуури бо...лоор.

һуралсалай 1973—1974 ...нуудта республика доторнай ...000 гаран политическэ ба ...экономическа һургуули. тео...ретическэ ба методическа ...минар, КПСС-эй Улаан-...Үдын горкомой дэргэдэхи ...марксизм-ленинизмын уни...верситет хүдэлжэ гараа. ...ори, бодото байдал, түрүү ...дүршэлэй асуудалнуу...д 120 мянган хүн гэхэ ...али ажалладаг бүхы ...нуудэй гурбанай нэгэ ху...нь шудалhан байна.

һуралсалай жэлэй турша... марксистско-ленинскэ тео... партиин XXIV съездын ...кументнүүд ба материал...нуудые, КПСС-эй ЦК-гай ...973 оной апрелиин, декаб...рин Пленумүүдэй тогтоол...нуудые, СССР-эй байгуулаг...даар 50 жэлэй ойдо, ...РСДРП-гэй II съездын 70 ...жэлэй ойтой дашарамдуулан, ...ринин баталан абаһан до...кументнүүдые, КПСС-эй до...тоодын ба гадаадын полити...кын шухала асуудалнуудаар ...КПСС-эй ЦК-гай Генераль...на секретарь Л. И. Бреж...невэй хэлэһэн үгэнүүдые ...шагнагшад гүнзэгыгөөр шу...далһан байна.

...Үнгэрэгшэ һуралсалай жэ...лэй онсо зүйлынь юуб гэхэ... марксистско-ленинскэ ...һуралсалые партийна орга...низацинуудай зүгһөө хүтэл...бэрилгэ нилээд дээшэлээ. ...литическэ ба экономиче...скэ һуралсалай асуудалнууд ...КПСС-эй Улаан-Үдын гор...комой, райкомуудай бюро...ой заседанинууд дээрэ, ...партийна эхин организаци...нуудай суглаанууд дээрэ ...хэлсэгдэдэг байгаа. ...Энэ талаар КПСС-эй Сэлэнгын, ...Кабанскын, Железнодорожно, ...Октябрьска райкомууд энэ ...асуудалые пленумүүд дээрэ ...хэлсээ.

...«Электромашина», при...бор бүтээлгын, судна зара...сгалгын, авиационно заво...дуудай, Буряадай мебель ...ба модо болбосоруулдаг ...комбинадай, Улаан-Үдын ...аймагай «Искра», Загарайн ...аймагай «Гигант» колхозуу..., Хэжэнгын аймагай Хэ...жэнгын совхозой партийна ...комитедүүд политическэ ...һуралсал эмхидхэхэ талаар ...нилээд дүй дүршэлтэй боло...н байна.

Партийна комитедүүдэй ...секретарьнар ба гэшүүд, ...политическа соведүүдэй гэ...шүүд саг үргэлжэ хэшээл...нүүдтэ байлсажа, политиче...скэ ба экономическа һурал...салай ашаг үрые дээшэ...лүүлхын тула оролдодог ...һэн юм.

...ЛВМДК-гай партийна орга...низаци марксистско-ленин...скэ һуралсал эмхидхэхэ та...лаар нилээд ехэ амжалта...тай гэхэдэ алдуу болохогүй. ...Комбинадай бүхы хүдэлмэ...рилгэшэдэй 90 процентнь һу...ралсалда хабаадуулагдана. ...Научна коммунизм, полит...экономи, үйлэдбэриин эконо...микын үндэһэ һуури ба ...хүтэлбэрилгэ шудалха та...лаар гурбан һургуули, комму...нис ажалай 21 һургуули тус ...комбинадта хүдэлжэ тараа. ...Комбинадай директор А. П. ..., главна инженер ...Т. Кузьминов, директо-рэй орлогшо Н. Е. Назаров, мебельнэ цехэй технолог Ю. Ч. Будаев болон бусад хүтэлбэрилэгшэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд пропагандистаар хүдэлдэг. Тэдэнэй үнгэргэдэг хэшээлнүүд ажабайдалтай нягта холбоотойгоор, һонирхолтойгоор үнгэрдэг гэжэ шалгалта харуулаа. Тус комбинат үйлэдбэриингөө түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэнэ. 1972 онһоо хойшо тус комбинат «Үйлэдбэриин үндэр соёл болбосоролой предприяти» гэһэн нэрэ зэргэтэй. Комбинадай хоёр цех — барилгын материалнуудай ба модо болбосоруулгын цехүүд — коммунис ажалай коллективүүд болонхой, комбинадай 400 хүдэлмэрилэгшэ коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэтэй, үшөө 1 мянган хүдэлмэришэн энэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ, 64 хүн «1973 оной социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн значогоор шагнагдаһан байна.

Пропагандистнуудаар һайн бэлдэлгэтэй хүнүүд табигдаһан юм. Пропагандистнуудай 84 процентнь мэргэжэлтэ хүтэлбэрилэгшэд байхаһаа гадна, дээдэ һургуулитай хүнүүд болоно.

Пропагандистнуудай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды ёһо гуримтай болонхойбди. һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэхэ үедөө КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан һуралсалай бүхы шатануудай пропагандистнуудай семинар үнгэргэжэ, тэдэнэй политическэ болон методическа бэлдэлгэдэ туһа хүргэхэ талаар оролдодог байна. Тэрэшэлэн дээдэ шатын һургуулинуудай пропагандистнарай, методическа соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанарай семинарнуудые үнгэргэдэг байгаабди. Залуу пропагандистын республиканска һургуули хүдэлдэг.

Семинарнуудһаа гадна нэмэлэл хэшээлнүүдые үнгэргэхэ, элидхэл ба рефератнуудые зүбшэн хэлсэхэ, теоретическэ ба методическа конференцинүүдые үнгэргэхэ онол арга хэрэглэдэг байнабди. Жэшээлхэдэ, Железнодорожно, Октябрьска районуудта, Кабанскын, Загарайн, Бэшүүрэй болон бусад аймагуудта научно-практическа, методическа конференцинүүд үнгэргэгдөө һэн.

54 парткомой дэргэдэ ниитын хүсөөр эмхидхэгдэһэн политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд пропагандистнууд болон шагнагшадта ехэ туһаламжа хүргэдэг. Загарайн аймагай «Гигант», Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, Хандагатайн леспромхоздо, Галуута-Нуурай станцида бии болгогдоһон партийна гэгээрэлэй кабинедүүд илангаяа ехэ хүдэлмэри үнгэрэгшэ жэлдэ ябуулаа.

һуралсалай жэлэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, партийна һуралсалда үшөө олон дутагдал бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Зарим хэшээлнүүд методическа онол аргаараа, политическэ удхаараа доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг байһан, тэрэшэлэн теоретическэ шухала асуудалнуудые халирхайгаар шудалаад гарадаг ушар дайралдадаг байгаа. Марксизм-ленинизмын теори, классигуудай зохёолнуудые шагнагшадай өөһэдөө шудалха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулдаггүй байгаа.

Мүнөө республикын партийна организацинуудта политическэ һургуулинуудые эмхидхэн байгуулха хүдэлмэри дүүрэжэ байнхай. Энэ бэлдэлгын хүдэлмэриин үедэ үнгэрэгшэ жэлдэ дайралдаһан дутуу дунданууды гүнзэгыгөөр хаража үзэхэ, политическэ һуралсал саашадань һайжаруулха талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха шухала.

һуралсалай шэнэ жэлдэ урдынхида адли ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүтэлбэрилгые нарижуулха асуудалнууд гол анхаралда байха ёһотой. Тэрэшэлэн мүнөө үедэ партиин бэелүүлдэг аграрна политикын, социалис демократи хүгжөөлгын, КПСС-эй уласхоорондын ажал ябуулгын асуудалнууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай илалта туйлаһаар 30 жэлэй ой — эдэ бүгэдэ асуудалнууд мүнөө жэлэй политическэ һуралсалай гол темэнүүдынь болохо байна. Энээнһээ уламжалан, мүнөө жэлэй һуралсалай түсэбүүд ба программануудта һуралсалай ба методическа пособинуудта зохихо хубилалтанууд оруулагдаһан байна.

Политическэ һуралсалай эхин шатада урдынхида адли В. И. Ленинэй намтар, политическэ ба экономическа эрдэмэй үндэһэ һуури шудалагдаха байна. Энэ шатын һургуулинуудые дүүргэһэн хүнүүд заагагүй удаадахи һургуулида орохо гэһэн эрилтэ мүнөө жэлдэ табигдахагүй. Шагнагша арга боломжоёо хараадаа абан, һонирходог предмедүүдээ шудалжа болохо байна.

Политическэ эхин һургуулида һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ хүнүүд шэнэ курс — «КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикын асуудалнуудые» шудалха болоо. Шагнагшад тиигэжэ парти болон правительствын мүнөө үеын документнүүдые, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалха аргатай болохо.

Партийна һуралсалай дунда шатада марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалдаг һургуулиин һуралсалай курс, тэрэ тоодо политэкономи, философи, научна коммунизм, экономико ба хүтэлбэрилгын үндэһэ һуури шудалалгые дүүргэхэ ёһотой байна. Тиихэдэ дээдэ шатада һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ зорилготойгоор шагнагшадай өөһэдөө хэшээлнүүдтэ бэлдэхэ шадабари олгохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала.

Политическэ һуралсалай дээдэ шатада һуралсалда ябаха хүнүүдэй эрилтэнүүдые, үйлэдбэриин болон ниитэ политическэ ажал ябуулгые хараада абаха хэрэгтэй. Партиин Улаан-Үдын горкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын университедтэ хүтэлбэрилхы тушаалтад ба арадай ажахын мэргэжэлтэдэй политическэ бэлдэлгэ дээшэлүүлхэ талаар факультет нээхэ шухала гэжэ тоолонобди. Үйлэдбэриһөө һамшангүйгөөр энэ факультедтэ тэдэнэр һураха аргатай болохо байна бшуу.

һуралсалай энэ жэлдэ комсомол-залуушуулай политическэ һуралсалда марксистско-ленинскэ теори шудалха хэрэг коммунис байгуулалтын асуудалнуудтай нягта холбоотойгоор ябуулагдаха байна. Комсомолой XVII съездэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалгын бэшэг соо тэмдэглэгдэһэн зорилгонууд, тус съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, съездын шиидхэбэринүүд комсомол-залуушуулай һуралсалай программада гол һуури эзэлхэ ёһотой. Гэхэтэй хамта, «КПСС-эй мүнөө үеын аграрна политика» гэһэн һуралсалай программа мүнөө жэлдэ залуушуул шудалха байна.

Комсомол - залуушуулай һуралсалай жэл октябриин 2-то, комсомолой III съезд дээрэ В. И. Ленинэй үгэ хэлэһэн ойн баярай үдэр эхилхэ байна. Ушар тиимэһээ түрүүшын хэшээл «Коммунизмда һуранабди, коммунизм байгуулнабди» гэһэн темээр эхилхэ. Залуушуулай политическэ һуралсалай хэшээлнүүд «Совет арадай баатаршалга хэтэдээ мүнхэ» гэһэн темээр дүүрэхэ. Ушар юуб гэбэл, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай илалта туйлаһаар 30 жэлэй ойдо энэ темэ зорюулагдаха байна бшуу.

ВЛКСМ-эй комитедүүд политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдтэй хамта комсомолой һуралсалай пропагандистнарые шэлэн абаха, хубаарилан табиха, һургаха ба хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулха зэргэтэй. Горкомууд болон райкомуудай секретарьнууд, тэрэшэлэн комсомолой бусад хүтэлбэрилхы тушаалтад пропагандистока хүдэлмэридэ өөһэдөө хабаадаха уялгатай.

һуралсалай 1974—1975 ондо экономическа һуралсалда ажалшадай ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Экономическа һуралсалай хэшээлнүүд дээрэ байгша оной социалис уялгануудай дүүргэлтэ хаража үзэгдэхэ, мүн ажабайдалтай нягта холбоотой бусадшье асуудалнууд шэнжэлэгдэхэ ёһотой. Экономическа һуралсалай ашаг үрые саашань һайжаруулха гэһэн зорилго партийна организацинуудай урда табигдана. Промышленностиин ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд экономическа һуралсалда ябаха үедөө түрүү техникэ ба технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын, үйлэдбэриин эмхидхэлые нарижуулхын түлөө тэмсэхэ уялгатай. Экономическа һуралсал хадаа социалис мүрысөөнэй саашадаа хүгжэхэ, шэнэ эдэбхи үүсхэл бадаруулха, үйлэдбэри дээрэ бодото эзэн байхаар эрмэлзэлые ажалшадта бэхижүүлхэ, дутуу дундануудтай эбсэшэгүй байха, гүрэнэй зөөридэ гамтайгаар хандаха гэһэн зорилгодо нүлөөлхэ ёһотой.

Политическэ һуралсалай урда табигдаһан зорилгонууд пропагандистнуудай мэргэжэл шадабари улам һайжаруулха зорилго табина. Пропагандистнуудые һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар партиин Загарайн, Прибайкалиин, Хяагтын, Советскэ, Октябрьска райкомууд зарим тэды дүй дүршэлтэй болоһон байна. Пропагандистнуудые бэлдэхэ тушаа холын хараа түсэбүүдые эдэ дурдаһан райкомууд жэл бүри баталдаг байна.

Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэжэ байһан эрхэ байдалда пропагандистнуудай үүргэ улам дээшэлнэ. Тэрэ һурган хүмүүжүүлэгшэ, ажалша зониие эмхидхэгшэ байха ёһотой.

Политическэ һуралсалда хүн зоной олоор хабаададаг болоһон ушар политическэ һуралсалай урда табигдаһан орёо зорилгонууд, политическэ һургуулинуудай бүхы хэшээлнүүдэй эмхидхэл, шанарые һайжаруулха эрилтэ табина гээшэ. Партийна комитедүүд, партийна эхин организацинууд һуралсалай шэнэ жэлэй хаа хаанагүй эмхитэйгээр эхилхын түлөө оролдохо, политическэ гэгээрэлэй ба экономическа һуралсалай бүхы шатануудай һургуулинуудай хүдэлмэриие гол анхаралдаа байлгаха, теоретическэ ургалтынгаа түлөө коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй харюусалга дээшэлүүлхэ уялгатай.

«Марксизм - ленинизмын һургаалай үндэһөөр ниитын байдалые сэгнэжэ, совет патриотизмын, интернационализмын гол ёһонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, буржуазна ба ревизионис номнолые залан сэхээр, үндэһэ баримтатайгаар элиршэлхэ эрилтэ суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудай үмэнэ табигдана», — гэжэ «Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай һаяхан баталан абаһан тогтоол соо хэлэгдэнэ. Энэ заабари манай республикын пропагандистнарта сэхэ хабаатай, энэнние хүтэлбэри болгон бэелүүлхэ ёһотойбди.

В. ТЮРИНА,
КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша.

ХААНАШЬЕ ТҮРҮҮ

Ажалшадай депутадуудай манай городой Соведтэ 53 арадай түлөөлэгшэ һунгагданхай. Хэжэ, бүтээжэ байһан ажалаа табан хурган шэнгеэр һайн мэдэхэ түрүүшүүл депутадаар һунгагданхай. Депутат бүхэн һунгагшадайнгаа захилые бодото дээрэнь бэелүүлхые оролдодог, мүн тэдэнэр саг үргэлжэ Соведэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

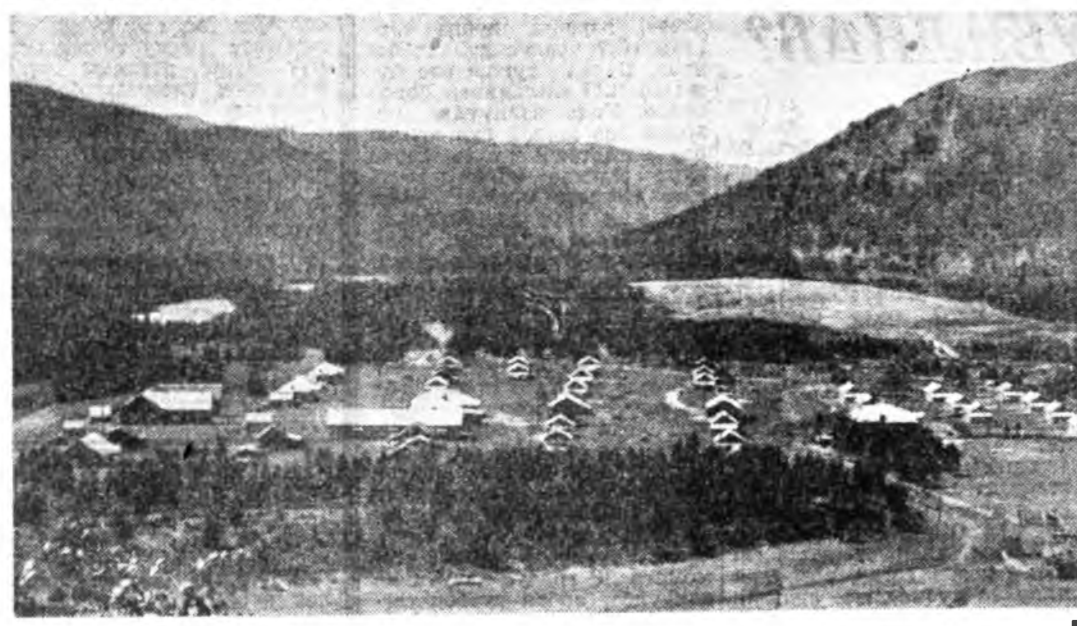
Ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд Клара Нимаевна Дансоруновае хэдэн зарлалай туршада горсоведэй депутадаар һунгана.

Клара Нимаевна городой томохон предприятинуудай нэгэн —Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын столовые даагшаар ажалладаг юм. Тэрэнэй даадаг коллектив фабрикын хүдэлмэришэдые амтатай эдеэгээр хооллуулхын тула оролдодог заншалтай. Эбтэй эетэй энэ коллектив ниитын эдеэ хоолой түрүүшүүл гэжэ город соогоо нилээд мэдээжэ болонхой. Столовонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Клара Нимаевнагай даадаг коллектив нэгэтэ бэшэ түрүүлжэ гараһан байха.

Клара Нимаевна шадамар бэрхэ эмхидхэгшэ, ниитын ажалда урагшаа һанаатайгаар хабаададаг хүнүүдэй нэгэн гэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдынь һайн мэдэдэг, өөһэдынгөө һунгаһан депутадые үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг. Нүхэр Дансорунова сүлөөтэй сагтаа һунгагшадтаяа саг үргэлжэ уулзажа, тэдэнэй захилые хэр дүүргэжэ байһан тухайгаа хөөрэдэг юм.

Ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Клара Нимаевна Дансорунова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, олон тоото Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай.

С. КЛИМОВ,
Хяагтын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ДУУЛИМХАН СОРОГТО

1.

АХА НЮТАГ ошожо үзөөгүй хүн Буряад ороной гоё һайхан байгаалитай хүсэд танилсаагүй гээшэ гэжэ хэлэхэдэ болохо. Юуб гэхэдэ, Аха нютагые Сибирь дайдын Швейцари гэжэ дэмы нэрлэдэггүй.

Үндэр үндэр хадануудаар хүреэлэгдэһэн, зунай сагта шэнэһэнэй хонишуун үнэрөөр хангалтадаг Сорог нютаг ехэл һайхан. Энэ тосхондо «50 лет Октября» колхозой түб бууса түбхинэнхэй.

Хадын оройһоо һарабшалан харахада, Сорог тосхоной гэрнүүд нааданхай мэтээр жэрылдэн һубарина.

Республика дотор соносхогдоһон соёлой хоёр жэлэй добтолгые манай уншагшад һайн һанана ёһотой. Тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо, үйлсэ гудамжануудыень ногооруулха тухай тэрэ үүсхэлые Сорог тосхоной ажалшад халуунаар дэмжээ һэн.

Соёлой хоёр жэлэй добтолгодо энэ тосхонойхид эдэбхитэйгээр хабаадажа, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлээ. Тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо, шэнэ барилга бодхоохо талаар ехэ юумэн хэгдэһэн байна.

Жэл ерэхэ бүри Сорог тосхоной түхэл шарай һэргэн хубилна. Табин үхибүүнэй хүмүүжүүлэгдэхэ сад-ясли, шэнэ магазин, интернат һургуули, клуб, больница, почто, гараж, мастерскойнууд, байрын гэрнүүд олоор бодхоогдонхой.

Унагай гэжэ һаалиин фермэ дээрэ дүрбэн шэнэ гэр, һү тушаадаг пункт, малай байранууд баригданхай.

Сорог тосхониие барилгын талмай гэжэ нэрлэхэдэ, алдуу болохогүй ёһотой. Мүнөөшье барилга үргэлжэлһөөр...

2.

СОРОГ ТОСХОНДО түрүү, ажалша бэрхэ хүнүүд олон. Жэшээлхэдэ, Владимир Жапович Аюшеев хэлхеэ холбооной отделениие даагшаар олон жэлэй туршада хүдэлнэ. Энэ хүниие танихагүй зониие аймаг соо олохонь бэрхэтэй хаш.

Владимир Жапович өөрынгөө ажал хүдэлмэридэ үнэн сэдьхэлһээ оролдон хандадаг юм. Тиимэл һэн хойнонь нютагай зон энэ хүниие ехэ хүндэлдэг, магтадаг юм.

Владимир Жапович Аюшеевэй нүхэр Софья Лубсановна телефонистаар хүдэлдэг юм.

Ажалша бэрхэ энэ бүлэ тухай гансал магтаалай үгэнүүдые дуулахат.

3.

СОРОГ ТОСХОНОЙ уран һайханай бүлгэм Ахынгаа аймаг соо суурхажа эхилһээр үнинэй юм.

Аймагай уран һайханай харалга дээрэ энэ коллектив хододоо түрүү һуури эзэлдэг. Энэ бүлгэмдэ 10 хүн хабладана. Бэлигтэй хүбүүд, басагадай хонгёо аялга олоной зүрхэ сэдьхэл баясуулдаг юм.

Сорогой клубые даагша Валентина Пурбуевна Ошорова ехэ оролдосотой хүн. Энэ хүнэй оролдолгоор уран һайханай бүлгэмэйхид ехэ амжалта туйлана.

Мүнөө уран һайханай бүлгэмэйхид малшадта ошожо, концерт харуулна.

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Сорог тосхоной юрэнхы түхэл. 2. Сорогой хэлхеэ холбооной отделениие даагша В. Ж. Аюшеев.

Авторай фото.

НОМОЙ ТАГ

БУРЯАД УГАЛЗАНУУД

һаяхан Буряадай номой хэблэл буряад угалзануудай альбом гаргаба. СССР-эй Наукануудай академиин Сибиирин таһагай Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ **Е. Б. Батоцыренова** угалзануудые согсолон бүридхөө. Харюусалгата редакторынь — искусство шэнжэлдэг эрдэмэй кандидат **И. И. Соктоева.**

Буряад хубсаһа хунар, бээлэй, гутал шэмэглэдэг угалзанууд Буряадай филиалай гар бэшэгэй таһагай хадагаламжада байһан юм ха. Зарим угалзануудынь һэеы гэрэй хана хаягай, хаалга дээбэриин шэмэглэлһээ, хазаар ногтын, зэбэ һаадагай гоёолтоһоо буулгагдаһан. Тиихэдээ олонхинь Эрхүүгэй областиин Ольхоон, Алайр, Боохон нютагта дэлгэрһэн угалзанууд байна.

«СССР-эй Наукануудай академиин Буряадай филиалай Ниитын эрдэмэй институдай гар бэшэгэй таһагта хуушанай этнограф, түүхын эрдэмэй кандидат, А. А. Ждановай нэрэмжэтэ Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй доцент, Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша **Павел Павлович Хороших** гэгшын өөрын тусхай фонд хадагалагдажа байдаг...», — гэжэ тайлбари бэшэг соо хэлэгдэнэ. Тэрэ хадаа юрэнхыдөө 1920—1937 онуудта угалзануудаа суглуулжа үрдиһэн байна. Тэрэ үедэ шэнэ юумэн һууриждажа байбашье, хуушанай юумэн, илангаяа гоёлто шэмэлтын зүйлнүүд хосороодүй байгаа.

«Арад зон өөрынгөө ажаһуудалые гоёожо, өөрсэ янзын зохидхон хубсаһа, хэрэгсэлэй зүйлнүүдые хэжэ, гоё һайхан болгожо шададаг байһан», — гэжэ тайлбари бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Угалзануудай маяг элдэб янзын. Жэшээнь, «хусын эбэр», «бугын эбэр», «шубуунай жэгүүр» гэхэ мэтын угалзанууд буряадуудай эрхилдэг ажахыһаа, ондоогоор хэлэбэл, мал ажалһаа, агнуурииһаа унгитай гэхэ.

Буряадайнгаа үндэһэн соёлдо хабаатай юумэнүүдые иигэжэ тусхай дэбтэр-альбом болгоод гаргахада, эрдэм шэнжэлгэдэ, хүн зондо хэрэгтэй ха юм даа. Гэбэшье иимэ альбом гаргахадаа, ялагар гоё саарһанда барлаашьегүй һаа, һайн шанартайхан саарһа шэлэхээр байгаа. Юундэб гэхэдэ, саарһан бирагүйхэн байхадаа, барлагдаһан угалзанууд һургүй, һуухайгаар гарана бшуу.

Гадна ажаһуудалда хабаатай угалза харуулхала һанаа хадаа, Буряадай бүхы нютагуудһаа суглараһан зүйл үгэлсэхэ байгаа. Тиихэдээ тэдэниие ямар угалзаар ямар хубсаһа, гутал, дэрэ шэмэглэдэг байгааб гэжэ харуулхын тула хубсаһанай, хэрэгсэлнүүдэй зурагуудые үгэлсэхэ байгаа. Тиигэбэл нюдэндэ торосотой, ойлгосотой болохо үгэхэ һэн.

Юрэдөө, ондоо тээһээ манай республикада командировкоор гү, али айлшаар ерэһэн хүнүүд дурасхаалта бэлэг болгожо абаашахаар юумэн олдоногүй байдаг. Үндэһэн маягтайгаар хэгдэһэн мүнгэн һиихэ, бэһэлиг, бугааг байхадаа, балай... [illegible] ... Харин уран гоё ... [illegible] ... юумэнүүд байгаа һаа, хэншье дуратайгаар худалдажа абаха даа.

Хожомоо эдэ мэтын юумэ һанаандаа хэхээр ... лаа даа.

Ц. ДОНДОГОЙ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР К. С. КАЛИНИЧЕНКЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын промышленна үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө Загарайн аймагай Элхиин авто-заһабарилгын заводой директор нүхэр Константин Спиридонович **Калиниченкые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИИ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1974 оной сентябриин 11.

РОССИН АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУДТА

УРДАНАЙ ЗАВОДТО

Ижевск хотын металлургическа заводой шэнэ корпусто манай орондо бүтээгдэһэн бүтээсэ ехэтэй зургаан станай хабсаралга дүүргэгдэбэ. Тэдэ станууд жэл соо 4 мянган тонно нимгэдхэгдэһэн булад лентэ гаргаха хүсэтэй юм.

Шэнэ цехһээ түрүүшын продукци байгша оной дүрбэдэхи кварталда гаргагдахаар хараалагдана. 0,2 миллиметр зузаан энэ лентэ оролой автомобильна ба тракторна промышленностиин предприятинуудта хэрэглэгдэхэ юм. Тиимэ лентэнүүдые мотоцикл ба автомобилиин двигательнүүдэй поршеньдо хэрэглэбэл, 150 миллион шахуу түхэриг алмажа ... [illegible]

Тус предприятида прокатна «450» стан, стан-блюминг ... [illegible] ... Инструментэ ... цех ... оруулагдана. ... томо комплексын, ... цехэй барилга ... дүүргэгдэхэ. ... [illegible] ... металлургическа томо мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан предприятинуудай нэгэн болохо юм.

Ю. КЕДРОВ,
ТАСС-ай корр.

Ижевск.

ЭКИБАСТУЗ-ЦЕНТР ГЭҺЭН ЭЛЕКТРОЛИНИДЭ

Экибастуз-Центр гэһэн электрын элшэ хүсэ дамжуулха линидэ хэрэглэгдэхэ Т-320 түхэлэй хэдэн мянган прибор Саранскын «Электровыпрямитель» завод эльгээбэ. Табан жэлэй шухала энэ барилгын захилнууд тус предприятида түргэн болзорто бүтээгдэнэ. Тэрэ барилгада энэ жэл соо эльгээгдэхэ ... [illegible] ... «Электровыпрямитель» заводой коллектив юһэдэхи жэлэй ... барилгануудай захилнуудые хододоо амжалтатайгаар дүүргэдэг байна. Тус заводто бүтээгдэһэн приборнуудые октябрь нарада дүүргэхэ гэһэн улга заводой коллектив ... [illegible] ... станцинуудта, химиин ба металлургиин предприятинуудта, түмэр замай транспорт дээрэ хаража болохот. Үйлэдбэриин түсэб ба социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэнэйнгээ түлөө СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг энэ завод арбан квартал соо таһалгаряагүй барижа байна. Дурасхаалта дүрбэн туг тус предприятида хэтэ мүнхэдөө хадагалагдажа байдаг. Заводой хэдэн мянгаад хүдэлмэришэн коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ солодо хүртэнхэй.

М. ХВАСТУНОВ,
ТАСС-ай корр.

Саранск.

МЕТАЛЛУРГНУУДАЙ ТУҺАЛАГШАНАР

Булад шудхалгын пешэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэ ... хэдэн автомат-регуляторнууд Чебоксарай электроаппаратна заводдо ... металлургиин предприятинуудта эльгээгдэбэ.

Тиимэ түхэлэй түхеэрэлгэ ... орон дотор түрүүшын ... [illegible] ...хеэ бүтээгдэжэ эхилээ. Тэдэнь урданайхиһаа нилээд һайжаруулагданхай. Тус түхеэрэлгэнүүдые ашаглаһанай ашаар үйлэдбэриин технологи хинан шалгаха, тэрээндэ зарим хубилалтануудые оньһон аргаар хэхэ, электрын элшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалха арга олгогдобо. Тиигэжэ буладай шанар нилээд һайжаруулагдаха болонхой.

Чебоксарай электроаппаратна заводой продукци гансал металлургида бэшэ, харин энергетикэдэ, химиин предприятинуудта, хүдөөгэй барилганууда үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Предприятиин 70 гаран түхэлэй түхеэрэлгэ гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй.

В. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай корр.

Чебоксары.

МОДОНОЙ ОРОНДО БЕТОН

Татарай автономито республикын Высокогорско районой Куркачинска барилгын материалнуудай комбинат түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые гаргажа эхилбэ. Тиимэ хэрэгсэлнүүд хүдөөгэй барилгада хэрэглэгдэхэ юм. Жэл соо 100 мянган кубометр түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые, плитануудые бүтээхэ хүсэтэй энэ комбинат шухала асуудал — барилгын модо ондоо материалаар һэлгэхэ асуудал шиидхэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

— Республика дотор малай томо бүлэг барилгануудай баригдажа эхилхэдэ, барилгын хүсэ ехэтэй индустри хэрэгтэй болоо, — гэжэ «Татколхозстрой» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Т. И. Айзатуллов ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. — Куркачинска, Заинска, Альметьевскэ барилгын материалнуудай комбинадууд ашаглагдажа эхилээ. Бугульма, Кукмор, Буинскэ ... республикын бусад районуудта ... заводууд бодхоогдожо байна.

М. КУКЛИН,
ТАСС-ай корр.

Казань.

ДАХИНАА НОГООРЖО ЭХИЛЭЭ

Йошкар-Ола — Волжск — Казань гэһэн автомашинын харгын хоёр талаар залуухан модод ногоорон харагдажа эхилээ. Хоёр жэлэй саада тээ хара хөө болошоһон модонуудай һууһан газарта хэдэн миллион залуухан нарһад ба хасууринууд таригдаһан байгаа.

Куярска, Кокшайска, Старожильска ой тайганууд энэ харгыһаа хэдэн зуугаад километрэй газарта нэмжын харагдана. Һүүлэй табин жэлэй туршада Марийн автономито республикын ой тайга хоёр дахин түймэртэ дайрагдаһан байгаа. Теэд тайгын үнэн сэхэ нүхэд — хүнүүд түймэр дабажа гараһан юм.

1972 оной ган гасуурай һүүлээр шухала хэмжээнүүд абтаһан байгаа. «Волгонефтехиммонтаж» коллективэй үүсхэл дэмжэжэ, Йошкар-Олагай олон предприятида ... [illegible] ... түймэртэ шатаһан ойе ... сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ ... ажалай һүүлээр 40-40 ... ажаллаһан юм. ... республика ба областьнуудта эмхидхэгдэһэн саг зуурын леспромхозоор барилгада хэрэглэгдэхэ болоод 3 миллион кубометр түймэртэ дайрагдаһан модо бэлэдхэһэн байна.

В. АЛЕКСЕЕВ,
ТАСС-ай корр.

Йошкар-Ола.

БАЯН ХЭШЭГ

Хойто-Осетиин фруктын ба овощой плантацинуудта ажалай халуун хаһа — яблока, груша, помидор хуряалга эхилбэ. Автономито республикын хүдөөгэй ажалшад энэ зундаа баян ургаса ургуулһан байна. «Чермен» совхозой СССР-эй Верховно Соведэй депутат Роза Уртаевагай бригадын гэшүүд гектар бүриһөө 280—300 центнер овощ суглуулна. Пригородно ба Кировскэ районуудай овощ ургуулагшад байгша ондо овощ ба фруктын ургаса ... [illegible] ... дээшэлүүлжэ шадаа.

Энэ жэлэй ургасаар 15 миллионһоо үлүү баанха помидор ба ургэсэн консервэ хэгдэхэ. Шэнэ ургасаар хэгдэһэн консервэ Урал, Сибирин, Алас-Дурна зүгэй промышленна районуудта эльгээгдэжэ байна.

Т. ЕФИМЦОВ,
ТАСС-ай корр.

Орджоникидзе.

ТYСЭБҺӨӨ ГАДУУР—2 МИЛЛИОН

Буркопсоюзай хүдэлмэрилэгшэд юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ республикынгаа хүдөөгэй ажалшадые эд бараагаар хангаха талаар абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Тэдэнэр эдеэ хоол, промышленна элдэб эд бараа худалдаха түсэбөө hараhаа hара бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Райпотребсоюзуудай, сельпонуудай, совхозрабкоопуудай коллективүүд байгша оной найма hарын туршада 146 миллион 234 мянган түхэригэй эд бараа хүн зондо худалдаа гэхэ гү, али даабариhаа гадуур хоёр миллион гараи түхэригэй бараа худалдаhан байха юм.

Түсэбтэ даабаряа 321 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэhэн Бэшүүрэй райпотребсоюзай наймаалагшад республика дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Бэшүүрэй аймагай хүн зон хамта дээрээ 10 миллион 449 мянган түхэригэй эд бараа кооперациин магазинуудhаа худалдажа абаа. Тиихэдэ Кабанскын аймагай кооператорнууд найма hарын туршада хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 255 мянган түхэригэй, Хурамхаанай аймагай наймаалагшад 239 мянган, Баргажанай аймагай кооператорнууд 141 мянган түхэригэй эд бараа худалдажа, хүдөөгэй ажалшадай эрилтэ hайнаар хангажа шадаа. Мүн республикымнай ниислэл хотын Советскэ районой эд хэрэглэгшэдэй бүлгэм 197 мянган түхэригөөр түсэбөө үлүүлбэ. Хэжэнгын, Яруунын райпотребсоюзуудай коллективүүд социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлнэ.

Үбhэ болон таряа хуряалгада хабаадалсадаг. малай фермэнүүдтэ, гүүртэ, отарануудта ажалладаг колхознигуудые, совхозой хүдэлмэришэдые эд бараагаар hайнаар хангахын тулада нүүдэл наймаан эмхидхэгдэнхэй. Райпотребсоюзуудай, сельпонуудай 110 автолавка үдэр бүри хээрэ талада гарана. Иигэжэ хүдөөгэй наймаалагшад үнгэрэгшэ жэлэй энэ үсынхидэ орходоо 10 миллион 709 мянган түхэригөөр ехэ эд бараа худалдаhан байха юм.

Д. КОЛМАКОВ.

САГАЙ УЛАРИЛ ЯАЖА ХУБИЛНАБ?

«Сагай уларилтай юун болошобо гээшэб?» гэhэн статья соогоо географическа эрдэмэй доктор, профессор А. Л. Кац 1970 ондо иигэжэ бэшэhэн байдаг: «1969 оной сагай уларилтай гайхалтай юумэ болобо. Үнгэрhэн жэлдэ, үдэр бүхэндэ газетэ ба журналнуудай хуудаhанда эндэш тэндэш дэлхэй дээрэ ехэ забхан, ган гү, али үер боложо байна гэhэн мэдээсэлнүүд голилогдоhон байдаг. Жэшээлбэл, США-гай ниислэл хотодо 1997 оной туршада үзэгдөөгүй ганболожо, (бороогүй, халуун байhанhаа) Потомак мүрэн шэргэжэ, уhан дутажа байна. Тиимэhээ уhаяа арбилжа хэрэглэхэ гэhэн захиралта гараhан байгаа.

Индидэ удаанаар ороhон аадарай hүүлээр гол мүрэнүүд hабаhаа халижа, 822 хүн хосорбо, 228 мянган үхэр мал ухэбэ.

Кариб далайhаа эхилhэн ураган hалхин Кубын баруун талаар хиидэжэ гараад, Мексикын тохойн эрьедэ байhан ашаанай гурбан корабль якорьhаань мулталаад, эрьедэ хаяhан. Дүрбэн дабхар гэр шэнги үндэр долгинууд хойно хойноhоо эбхэржэ ерээд, хото тосхонуудые булан даража, минутын туршада бүхэли хотын кварталнуудые үгы болгоhон байгаа. 15 мянган гэрые уhан hандаажа, заримыень далай руу абаашаhан. Тэрэ жэлдэ манай гүрэнэй зарим районуудаар үбэлэй хүйтэн 12—14 градус болоно, энэнь нормоhоо доошо байба. Һүүлшын зуун жэлдэ иимэ хүйтэн гансал 1893 ондо болоhон байна. Дунда Азида ехээр саhан оробо. Ташкент хотодо 29 градус хүрэтэр хүйтэрhэн юм. Энэл үедэ Ростовско областьдо, Краснодарай ба Ставропольин хизаарнуудта саhан багаар орожо, hалхи шуурган боложо, газарай хүрьhэ ехээр хиидхүүлбэ. Тиимэ шанга, удаан hалхин (хара шуурган) 1892 ба 1928 ондо болоhон байгаа.

1969 ондо манай гүрэнэй Европын хизаарта хүйтэн сагай уларил бүхы хабар, ба зун, Баруун-Сибирь ба Казахстанда хүйтэн үбэл ба хабар, эртын зунай шииг нойтогүй, ган гасуураар hэлгэгдэбэ.

Иигэжэ 1969 оной сагай уларилай ондоогоор хубилhан тухай профессор А. Л. Кац 1970 ондо бэшэhэн байдаг.

Иннокентий Котов Буряадай республикада үнинэй hууhан фенолог, сагай уларил ба байгаалиин саг сагтаа яажа хубилдаг тухай тэмдэглэл «Буряад үнэн» газетэдэ 1959 оной сентябриин зургаанда (Буга hарын зургаанда) иигэжэ бэшэhэн байна: «Манай республикын газар дээрэ сагай уларилай ямараар хубилдагые адаглан харабал, hонирхолтой тобшолол хэмээр юм. Жэшээнь, Улаан-Үдэ шадар олон жэлэй туршада зундаа дунда зэргээр 164 миллиметр бороо ороо. Гэхэ зуура, жэл ерэхэ бүри сагай уларил хубилна. 1957 оной июль, август hаранuудта хэзээ хэзээнэйхиhээ hэрюун байгаа hэн. Зунай туршада 151 миллиметр гэхэ гү, али нормотойн жэшээбэл, 92 процент бороо оробо. Дурсаhдагша 1957 оной зун 60 жэл соо үзэгдөөгүй hэрюун болобо. Энэнь буряад календаряар Һармагшан жэл байба. 1958 оной зун хэзээ хэзээнэйхиhээ халуун, бороо хурагүй зун болоhон юм. Тиихэдэ зарим үдэрнүүдтэнь дунда зэргээр 37 градус халуун болоо. Тэрэ зун 60 миллиметр бороо хура ороо гэхэ гү, али энэнь нормоhоо 36 миллиметрээр бага байhан юм. Һүүлшын 60 жэлэй туршада тиимэ гандуу жэл болоогүй. Июль hарада илангаяа гандуу байгаа. Эгээн гандуу жэлнүүдэй нэгэн болохо 1898 ондо ойройдоол 18 миллиметр бороо ороhон байгаа. 1958 ба 1898 онууд (буряад календаряар Тахяа жэл) ган гасуур, хубхай хуурай жэл болодог гэжэ хэлсэдэг байhан.

И. Котов 1959 ондо саашадаа иигэжэ бэшэhэн байна: «Дээрэ хэлэгдэhэн 1957, 1958 онуудай зунайхида орходоо энэ жэлэй зун тад ондоо байба. Хура бороогоор элбэг, hэрюун, дунда зэргээр 16,7 градус дулаан болобо. Зунай турша соо бүхыдөө 323 миллиметр бороо оробо. Урда жэлнүүдтэ орходоо энэ жэлэй зун юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, бороо хура алишье hаранuудтань нэгэ жэгдээр ороhон байна. Энэ жэл буряад календаряар Нохой жэл hэн. Үбгэжөөлнүүд Нохой жэл садхалан, hайн жэл болохо гэлсэдэг байба. 1973 ба 1974 онуудай зун сасуулжа үзээ hаа, тад ондоо байба. Нёдондохи жэлдэ хура бороо ехэ элбэгээр орожо, гол мүрэнүүднай эрьеhээ гаража, ехэ үер болоо hэн. Харин энэ жэлэй зуун гандуу байба. Шииг нойтон багаар оробо, ехэ халуун болобо. Жэшээлхэдэ, августын арбанда үдын хойно табан часта hүүдэртэ байhан термометр 38 градус халуунние харуулба, арбан гурбан сагта 36 градус байгаа hэн. Июнь, июль, август hаранuудай олонхи үдэрнүүдтэнь 35 градус халуун тэмдэглэгдэбэ. Иимэ халуун нажар гансашье манай республикада болоо бэшэ, бүхы Зүүн-Сибирьтэ үзэгдөө.

Июль hарын хахадта манай ниислэл хотын гудамжануудаар ургажа байhан залуу хуhан ба hөөг бургааhанай набшанууд шарлаба. Модоной набшаhа харахада, намар боложо байhанда адли байгаа. Тэрэ үедэ аажам халуун, нэгэшье hэбшээгүй сагай уларил, сэнхир сэбэр тэнгэритэй үдэрнүүд байба. Зарим хүнүүд модоной шара набшаhануудые харахадаа, иигэжэ хөөрэлдэбэ: «Намар эртээр боложо байна». Энэ хадаа эртэ намар болоо бэшэ, харин уhагүй байhанhаа иигэжэ шарлаба бшуу. Ехэ модоной набшаhад 3—5 процент шарлаба, зарим залуу модоной набшаhад 30—50 процент хүрэтэр шарлаад байгаа hэн. Юундэ залуу модоной набшаhан үлүү шарлааб гэхэдэ, эдэнэй үндэhэниинь ехэ модонойхидо орходоо, газар руу гүнзэгыгөөр нэбтэрээгүй дээрэhээ, уhанай дутаhанhаа иигэжэ шарлаба ха юм.

С. СКОЛЬЖИКОВА.
СССР-эй Географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн.

ЧЕМПИОНУУД ТОДОРОО

«Теплоприбор» заводой спортын зал соо хүндэ атлетикээр республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ хабаадалсаhан «Урожай», «Локомотив», «Труд» бүлгэмүүдэй, «Забайкалец» клубай спортсменүүд чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хэдэн үдэрэй туршада тулалдаба.

Түрүүшын үдэр 60 килограммай шэгнүүртэн сооhоо Степанов, Топоров, Аганов, 68-hаа Шишкин, Батомункуев гэгшэд эрхимлэжэ, удаадахи тулалдаанда хабаадаха эрхэ олобо. Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр эдэнэрэй дунда үнгэргэгдэhэн тулалдаанда Иван Степанов дүн хамта 205 килограммай штанг үргэжэ, түрүү hуури эзэлбэ. Хүнгэншэг, хүнгэн бэетэй шэгнүүртэн сооhоо Аганов, Шишкин гэгшэд эрхимлэжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Хүндэ шэгнүүртэн сооhоо үнгэрэгшэ жэлдэ республикын чемпион болоhон, мастерта кандидат Поломошин дахинаа эрхимлэбэ. «Мүн «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Капустин, Медовиков гэгшэд чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

ХҮҮГЭДЭЙ СААДТА — Б. ГАДЬЯНОВАЙ фотоэтюд.

ХАРГЫН ГУРИМ САХИГТЫ!

Хүүгэдэй гэмтэл хойшолон заримдаа ехэ хүндөөр үнгэрдэг. Бэртэлгэ, яhaa хухарhан ябадал удаан саг соо аргалагдадаг дээрэhээ, гэмтэгдэhэн үе мүсые хуушан түхэлдэнь оруулха бэрхэтэй байдаг. Зарим гэнтын аюулhаа хүн наhа баража шье болоно ха юм. Нэгэн гэбэл, бүхы наhаараа эрэмдэг үбшэн үлэнэ.

Тиимэhээ хүүгэдые бүри багаhаань үйлсэ гудамжаар нарин, hэргэлэн, болгоомжотой ябахаар hургаха ёhотойбди. Түрэлхидэй энэ асуудалда анхаралаа табидаггүйhөө боложо, энэ оной түрүүшын хахадта манай республикада харгын олохон оhол аюул ушарhан байна.

Мүнөө манай хото тосхонуудта автомашина, трактор болон бэшэшье техникэ тон олон болоhониинь мэдээжэ. Энээнhээ уламжалан, үйлсэ гудамжын ябадал бүри эршэтэй, түргэн болоо. Тиимэhээл гудамжаар ябалгын тусхай дүрим абтагдаа ха юм. Ябаганшье хүн, жолоошодшье энэ дүрим баримталжа ябаха ёhотой. Энэ ёho гуримда хайхарамжагүйгөөр хандаhанhaa боложо гай тодхор тохёолдоно бшуу.

Нэгэ хэды жэшээ абажа харая: «Москвич-412» автомашина Чертенковой үйлсөөр уруудам руу аалиханаар орожо ябаба. Тэрэ зуура гурбан hурагшад гудамжа хүндэлэн гүйлдэшэбэ. Жолоошоной машинаяа хажуу тээшэнь залахаяа hэдээшье hаань, тэдэнэй нэгэн Саша халтиржа унаад, толгойгоороо газар сохижо, тархияа гэмтээhэн юм. Жолоошон хэдышье hэргылээ hаа, гай тодхор зайлуулжа шадабагүй.

Дүтэхэнэ ябаhан автомашинын урдуур харгы хүндэлэн гаража болохогүй гэhэн гурим хэрэгсээнгүй гүйжэ ябаhаар, Николаенко Юра гэнтын аюулда ороо. Тэрэнэй ташаанай яhан хухараад, эмнэлгын газарта нилээд удаан хэбтэхэ баатай болоо hэн.

Баhал иимэ аюулта ушарал Бабушкинай үйлсэдэ болоhон байна. Долоо наhатай хүбүүхэн түргэн гүйдэлтэй машинын урдуур харайжа ябаhаар, тэрээндэ даруулаа. Энэ аюулhаа боложо, тэрээхэн хүбүүн больницада наhа бараа hэн.

Иимэ ушарнууд ехэнхидээ журамгүй, тоомгүй хүүгэдhээ гарадаг. Үнгэржэ ябаhан трамвай, автомашина, тракторта аhалдадаг, тэдэнэй ябадал дунда hүрэжэ буудаг үхибүүд ехэнхидээ гэнтын аюулда ородог гээшэ.

Харгы, гудамжада тохёолдодог аюулые усадхахын тула хүүгэдэй дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха ёhотой. Юундэб гэхэдэ, зарим нэгэниинь гудамжаар ябаха дүрим тухай юушье мэдэхэгүй байдаг гээшэ.

Тиимэhээ түрэлхид, багшанар гудамжаар ябаха ёhо гурим, тэндэ байдаг тэмдэгүүдые хүүгэдтээ ойлгуулжа hургаха уялгатай.

Түрэлхид! Хүүгэдээ ниитын ёho гурим наринаар сахижа ябахаар hургагты. өөhэдөө hайн жэшээ харуулагты!

А. Г. СУМАРОКОВА.

БЕЛГРАД

Удха түгэс хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

СКЮ-гэй ЦК-гай Пезидиумэй гэшүүн, СФРЮ-гэй Президиумэй гэшүүн Э. Кардель Москваhaa бусажа ерэмсээрээ, журналистнуудтай уулзажа хөөрэлдэhэн байна гэжэ ТАНЮГ агентство дамжуулна. Совет хүтэлбэрилэгшэдтэй хэhэн хөөрэлдөөнүүднай аша үрэ ехэтэй, удха түгэс байба гэжэ Э. Кардель мэдүүлээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хөөрэлдэхэ үедөө югослав-совет харилсаае улам hайжаруулха бүлэг асуудалнуудые зүбшэн хэлсээбди. Харилсаанай, уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар хоёр тала үгээ ойлголсожо байна гэжэ эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ элирүүлэгдээ.

ВАШИНГТОН

Харилсаа холбоогоо үргэдхэхын түлөө

ТАСС

Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаае hайжаруулха асуудалнуудые сенадай гадаадын хэрэгүүдэй комисси зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

Комиссиин түрүүлэгшын уялга дүүргэжэ байhан Дж. Спаркмэн комиссиин заседани нээхэдээ, хоёр ороной хоорондохи харилсаае hайжаруулга ехэ удха шанартай гэжэ мэдүүлээ. Энэ ушар дэлхэй дээрэхи шахардуу байдалые hулаалха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ США-гай ба СССР-эй хоорондохи харилсаан нилээд hайжараа гэжэ сенатор байhан, гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенадай комиссиин гэшүүн байhан Ю. Маккарти хэлэбэ.

ВАШИНГТОН

ХӨӨРЭЛДӨӨНУУДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй Женевэдэ hэргээгдэхээ байhые сенатор Стюарт Саймингтон hайшааба.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй ашаар ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха гэхэ гү, али болюулха арга олдохо бэзэ гэжэ бүхы хүн зон ойлгоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Атомай элшэ хүсэ хэрэглэхэ асуудал зүбшэлхэ конгрессэй нэгэдэмэл сэрэгэй комиссиин заседани дээрэ С. Саймингтон үгэ хэлэхэдээ иигэжэ тэмдэглэhэн байна.

УНШАГТЫ hонирхохо байхат

СЕВООБОРОДТО - ЗАГАҺАН

МАРЬЯНО - ЧЕБУРГ СКО барайгарай талмай ха түхеэрэлгэ Кубань голдо баригдажа байна. томатикын, телемех hүүлэй түйлалтануудые, ронно-тоолон тодорхойл техникэ энээндэ хэрэ Тиихэдэ барайгар тар севообородто загаhа үсхэ гэ шухала үүргэ дүүргэх на.

Загаhанай ажахын шэнжэлэлгын бүхэсоюз ститудай Краснодарай рай хүдэлмэрилэгшэдэй ашаар энэ хэгдэхэ арга лоо. Гурбан жэлэй турш эрдэмтэд барайгар т «Красноармейский» сов туршалгануудые, шэнжэл дые хэhэн байха юм.

Уhа таляан болгогдо райгарай талмайда эрд хэлтэгэнын жараахай, ургамалаар хооллодог толстолобик, сагаар амар мэтын загаhадые табиhа гаа. Эндэ загаhан түргэ хэбэрилэгдэбэ. Зунай дү тээшэ сагаан амар бургаа hэ гүйсэд hалгааhан, хэлтэгэнэ бог үбhэнэй үгы хэhэн байха юм. Н таа нэмэлтэ тэжээл оруу най ашаар гектар бүхэн центнер хүрэтэр загаhа жа болоно.

Барайгар тариhан загаhа үсхэбэрилхэдэ то жатай, аша туhатай бай жэ туршалга гэршэлбэ.

НАРАТА ХОЛОДИЛЬ

БАЙШАН ГЭРНҮҮД агаарые арюун сэбэр, hайн байлгаха түхеэрэлгэ ной Токио хотодохи « нецугаку когио лимитед фирмэ бүтээбэ. Агаар рюусүүлхын тула нар элшэ хэрэглэгдэнэ.

Энэ түхеэрэлгэ пакель hээ бүридэнэ. Эдэнь ба гэрнүүд дээрэ тодхогдон дадаг юм. Наранай элшэ суглуулан абадаг уhатай лой соргонуудаар иимэ рэлгэнүүд хангагданхай ранай элшээр халааг уhан таhалга руу hэрюун орууддаг вентилятортай боотой ууралаар ябада сос хүдэлгэдэг байна. Гэр хи агаар hэрюүсүүлхэhэ на, уhа халаахын тула түхеэрэлгэ хэрэглэжэ бол

СКИФО-САРМАДА ХААШУУЛАЙ БАЯ

ХАРА ДАЛАЙН хойто дахи Нагайчинска добу малталганууд хэгдэбэ. Т дэнь табан метр гүнзэгы шыхан модон хуурсаг о Баян эхэнэр, юрэдөөл, хо хатан эндэ хүдөөлүү байгаа хэбэртэй. Элдэб зүүдхэлнүүдтэй модон шк ка хүлнүүдэйнь үзүүртэ hэн байгаа. Дүн хамта логрaмм шахуу шэгнү элдэб алтан зүйлнүүд дунда бии байба.

— Энэ хадаа манай нэгэдэхи зуун жэлдэ хаб скифо-сарматска үеын логическа эгээл ехэ гээшэ, — гэжэ экспеди начальник Асскольд Щ ский АПН-эй корреспонде хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. — онhoo хойшо Украинын ССР Наукануудай академиин хеологиин институдай экс ци Крымэй газар дайда хэдэн зуугаад добуунда талгануудые хэн, хэдэн шэнжэлhэн байгаа. Тэд ехэ үнэтэ баялигуудые олоо

Хүдөөлүүлэгдэhэн хэзүүндэхи 922 грамм нүүртэй алтан зүүдхэл дунда эгээн үнэтэ зүйл бо Эрэ, эхэнэр хүнэй дүрэ hиилээтэй гарай хоёр гынь туд бүридөө 200 татана. Алтаар хубөө үнэтэ шулуугаар хэгдэhэн финэй дүрсэтэй зүүдхэл hонирхолтой, гоё hайхан на. Хубсаhандань оёдо алталмал гоё hайхан хэдэн бэhэлиг, бэдэрэ тү түрхихэ үзэсхэлэн hайхан тэй юумэнэй амhарта, зүйдхэлнүүд, эрдэниин hүүлгаhан шэмэглэлнүүд нэй дунда бии. Гадна, ба шабар амhартанууд, бронзоор хэhэн эдлэл хэр нүүд энэ хүүр соо байна

— Тэрэ үеын иимэ үнэтэ хаг зүйлнүүдые олохо гээш шэр бэрхэтэй, — гэжэ Ас Щепицкий тэмдэглээ. — хадаа археологическа бус шөөнүүдэй дунда горитой ри эзэлхэ байна.

(ТАСС—АП

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35—Мульт-фильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 15.00—Һүүлэй hонин. 15.10—«Хүсэтэй, зоригтой, габшагай» (үнгэтэ). 15.40—Чилиин арадтай hаналаа нэгэдэлгын долоон хоног. «Чили: тэмсэлэй саг, шахардуу саг». Телевизионно документальна фильм. 16.40 — «Назначение» — телевизионно уран hайхачай фильм (4-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 17.55—Дамжуулгын программа. 18.00—«Горн»—hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 18.40—Телевизионно hонин.

«Орбита». 19.00—«Время»—мэдээсэлэй программа. 19.30—19.40 — Забhарлалга. 19.40—«Джульбарс» — уран hайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 20.55—«Таряа хуряалга-74».

«Орбита». 21.35—«А ну-ка, девушки». Залуу агрономуудай мүрысөөн. 22.35—Документальна фильм. 23.00—«Мэндэ амар, нүхэрни». Совет-венгер хамтын программа (үнгэтэ). 24.00—«Время»—мэдээсэлэй программа. 00.30—«Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР-эй, Финляндиин суглуулагдамал командануудай наадан (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 20.55—СССР-эй арадай артист Д. Гнатюк дуулана (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 21.35—Украинын телевидениин ба радиогой габьяата оркестрэй концерт.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЕЛИ

АША ҮРЭ ЕХЭТЭЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзалгамни аша үрэ ехэтэй, бүтэмжэтэй hайн байгаа гэжэ Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх хэлэбэ.

Сваран Сингх хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоhоноо сентябриин 11-дэ орондоо бусажа ерээ.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотай уулзажа хөөрэлдэhэн байнаб. Энэмнай, хоёр ороной хоорондохи харилсаае hайжаруулха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ.

Москвада болоhон уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, хани ёhоной, үгээ хүсэд ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө. Тиимэhээ эдэ хөөрэлдөөнүүдэй Индиин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани харилсаае саашадаа хүгжөөхэ байhаниинь дамжаггүй.

Экономическа, научно-техническэ харилсаанай талаар Совет, Индиин правительстванууд хоорондын хамтын комиссиин болохоёо байгаа сесси шухала удха шанартай гэжэ Сваран Сингх тэмдэглэнэ. Хоёр ороной хоорондын экономическа харилсаа холбооe саашадань үргэдхэн хүгжөөхэ, гүнзэгырүүлхэ асуудалнууд сессиин үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Урда Азидахи байдал тухай Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр тогтон хэлэхэдээ: дэлхэйн энэ райондо амгалан байдал хангахын тула Симлэдэхи хэлсээнэй гол ёhонуудые хэлбэришэгүй бэелүүлхэ байхабди гэжэ мэдүүлээ.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИИН КОММУНИС ПАРТИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Мозамбигтахи байдал тушаа Португалиин Коммунис партиин ЦК-гай Политическэ комиссиин мэдүүлгэ тунхаглагдаа. Мозамбигта дайнай зогсоогдоhые, Африка түбиин энэ гүрэнэй бэеэ даан байдалтай болоhон тухайнь 1975 оной июниин 25-да соносхогдохо байhые ПКП hайшааба. Португалиин правительствын ба Мозамбигые сүлөөлхэ фронтын (ФРЕЛИМО) гар табиhан хэлсээе Португалиин Коммунис парти дэмжэнэ.

Бүлэг фашистнууд, колониалистнууд Лоренсу-Маркишта үймөө бyhалгаа үүдхэhэн байна. Орон доторой, мүн гадаадын хархис хүсэнүүд эдэниие тухирhан байха юм. Энэнь апрелиин 25-да унагаагдаhан засаг захиргаае дэмжэгшэдэй ахир түлюур hөөргэдэлгэ, фашис засаг тогтоохо хархис эрмэлзэлгэ болоно. Салазарай, Каэтанугай колониальна политика үргэлжэлүүлхые эдэнэр оролдоно. Замбиин ниислэл хото Лусакада гар табигдаhан хэлсээе бодого дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ тойбо татахаар расис правительство эмхидхэн бүридүүлхые hанаашална.

Чилиин арадтай hанал нэгэтэйбди

БУДАПЕШТ. Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин уряагаар дэлхэйн түрүү үзэлтэй залуушуулай эмхинүүд Чилиин арадтай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын неделидэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Луис Корваланиие, Клодомиро Альмейдые, мүн шорон түрмэнүүдтэ тамалагдан хаагдажа байhан Чилиин бусад патриодуудые дары сүлөөлхэ эрилтэ эдэнэр табина. Тиигэжэ залуушуул Чилиин арадтай, залуушуултай hанал нэгэтэй байhанаа элирхэйлэн харуулна гэжэ Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин бюрогой эндэ тунхаглуулhан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ПРАГА. Журналистнуудай уласхоорондын эмхи дэлхэйн бүхы журналистнуудта хандахадаа, Чилиин арадтай hаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөе улам үргэдхэхыень уряалhан байна.

Чилиин фашис хунтын бүдүүлиг аашые, хашалта харшалалтые, хардалга мүрдэлгэнүүдые саг үргэлжэ элишэлхэ, эдэ бүгэдые эрид буруушааха ёhотойбди гэжэ МОЖ-ой мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Луис Корваланай. политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэдэ, концлагерьта хаагдаhан бүхы хүнүүдэй ами наhа абарха гээшэ манай уялга болоно.

САН-ХОСЕ. Коста-Рикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Гонсало Фасио үгэ хэлэхэдээ, Чилиин дотоодын хэрэгүүдтэ холбоото Штадуудай тагнуулай түбэй управлени бүдүүлигээр, убайгүйгөөр хамааралсана гэжэ тэмдэглээ.

(ТАСС).

ДЕЛИ

АДЛИ ТЭГШЭ ЭРХЭТЭЙГЭЭР

ТАСС

Һүүлэй арбан жэлэй туршаа соо социалис хани нэгэдэлтэ оронууд Индитэй худалдаа наймаа ехээр хэдэг болоhон байна гэжэ Индиин экономистнууд тэмдэглэнэ. Индиин хэблэлэй мэдээнүүдэй ёhoop, 1964 онhoo 1973 он болотор Инди Советскэ Союз хоёрой хоорондохи худалдаа наймаан 17 процентээр үргэдэhэн байна.

Промышленностьяа хүгжөөхэ бүринь Индиин, Советскэ Союзай хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээн улам үргэдэhэн байха юм. Түрүүндээ Инди сай, кофе, тамхи, джут СССР-тэ эльгээдэг байгаа. Харин мүнөө хүнгэн промышленностиин эдлэл хэрэгсэлнүүдые, электромоторнуудые, аккумуляторна батарейнүүдые, шабын түмэр, шэрэ будагуудые, слесарна эдлэл хэрэгсэлнүүдые Советскэ Союзда худалдадаг болонхой.

Советскэ Союзтай худалдаа наймаагаа үргэдхэhэндөө, энэдхэг арад омогорхон баясана гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ. Тиихэдээ гадаадын монополинуудай хашалта харшалалтануудта эсэргүү ябуулгануудтай тэмсэхэдээ, бата найдамтай түшэг тулгууритай болообди.

ДАР-ЭС-САЛАМ

С. Машелэй пресс-конференци

ТАСС

Мозамбигые сүлөөлхэ фронтын (ФРЕЛИМО) түрүүлэгшэ Самора Машел Португалиин түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдые хээд, Лусакаhаа бусажа ерэбэ. Мозамбигай саг зуурын правительствын бүридэл энэ неделидэ соносхогдохо юм гэжэ эндэ үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэрэ мэдүүлээ. Премьер-министрые оруулалсан, ФРЕЛИМО-гой түлөөлэгшэд энэ правительствын тушаалнуудай гурбанай хоёр хубиие эзэлхэ байха.

Мозамбигай бэеэ даан байдалтай болоhон тушаа 1975 оной июниин 25-да соносхогдохо тухай, ФРЕЛИМО-гой ба Португалиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондо буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээнүүд Лусака хотодо баталагдан абтаhан байна гэжэ Самора Машел сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ.

Лусака хотодо гар табигдаhан хэлсээнүүдые буруу hүргэхын тула хархис хүсэнүүдэй үүдхэhэн харата муухай ябуулгануудые ФРЕЛИМО-гой түрүүлэгшэ эрид буруушааба. Мозамбигай гол хото Лоренсу-Маркишта хархис хүсэнүүд үймөө үүдхээ hэн. Уданшьегүй тэрэнь дарагдаха гэжэ найдажа байhан тухайдаа мэдүүлбэ. Энээнэй тула ФРЕЛИМО-гой хүтэлбэрилэгшэд Португалиин президенттэй, премьер-министртэй, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальнигтай саг үргэлжын холбоо барисаа тогтоонхой гэжэ Самора Машел мэдээсэбэ.

ХАНОЙ

Харата ябуулгаяа үргэлжэлүүлhээр

ТАСС

Сентябриин 4-hөө 6 болотор сайгон захиргаанай агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байhан Локнинь хото дээгүүр hүйдхэлтэ ниидэлгэнүүдые хээ гэжэ Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентство мэдээсэбэ.

Сентябриин 5-най үглөөгүүр сайгон сэрэгэй самолёдууд Урда Вьетнамай Республикын агаарай дайда руу бүдүүлигээр нэбтэрэн орожо, Локнинь хотын аэродром дээгүүр хэдэн удаа ниидээ.

Сентябриин 5-hаа 8 хүрэтэр сайгон захиргаанай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй бомбардировщигууд Биньфыок провинциин Сетиенг тосхоние бомбодоhон байгаа.

ПАРИЖ

Ж. МАРШЕГЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

«ФКП-гэй ээлжээтэбэшэ XXI съездын резолюциин проектые Франциин Коммунис партиин Центральна Комитедэй бэлдэжэ, батaлан абаха, тэрэниие хэблэлдэ тунхаглаха ябадал съездэдэ бэлэдхэлэй шухала, эдэбхитэй шатадаа ороhыень элирхэйлэн гэршэлнэ», — гэжэ ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше ФКП-гэй ЦК-гай пленум дээрэ мэдүүлээ. Тэрэнэй хэлэhэн үгые «Юманите» газетэ толилобо.

Партиин ээлжээтэбэшэ съезд октябриин 24-27-до Париж шадарай Витри хотодо үнгэргэгдэхэ юм. Һүүлэй үедэ шухала асуудалнууд гараhан байна. Эдээнтэй дашарамдуулан, партиин ажал ябуулгын шэнэ, шатые тодорхойлхо шухала болоо гэжэ Ж .Марше тэмдэглээ.

ПАРИЖ

НЮУСА ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ТАСС

«Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай дүрбэн ороной, США-гай, Японой финансын ажал ябуулагшад эндэ сугларжа, мүнгэнэй үнын уналгатай тэмсэхэ асуудалнуудаар нюуса хөөрэлдөөнүүдые хэбэ.

Франциин, ФРГ-гэй, Англиин, США-гай финансын министрнүүд, мүн Японой финансын министрэй орлогшо 24 часай турша соо хөөрэлдөө хэhэн байна. Италиин финансын министр hүүлэй хоёр заседанидань хабаадаа. Хэблэлэй бэшэhэнэй ёhoop, мүнгэнэй үнын уналгагай тэмсэхэ хэмжээнүүд тухай, уласхоорондын валютна реформодо хандаса тухай асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Уласхоорондын валютна фондын гэшүүн оронуудай жэл бүриин зүблөөндэ бэлэдхэл хэлгэдэ зорюулагдан, энэ уулзалга үнгэргэгдөө ха гэжэ багсаамжалагдана. Энэ зүблөөн сентябрь hарада, Вашингтондо үнгэргэгдэхэ.

Редакторай орло
М. Н. НИМАЕВ

Манай адрес, телефону

г. Улан-Удэ, ул. Ле ва 35. Телефоны: реда ра — 54-54, приёмна 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редакто 62-62, отв. секретар 50-52, секретариат—6 отделы; партийной жизн 60-91, сельского хозяй — 64-36, 63-86, пропаган и агитации — 56-23, мышленности и строит ства — 61-35, советс строительства и быта 69-58, культуры и школ 60-21, писем и рабсел ров — 67-81, информаци 34-05, общественная пр ная — 56-62, машинное ро — 57-63, фотолабор рия — 33-61.